

«Келісілді»
«Әйтеке би аудандық білім бөлімі» КММ
басшысы Б.Д.Сейлханов

«*18*» *18* 2021 ж

«Бекітілді»
«Қыналы негізгі орта білім беретін мектебі» КММ
директоры Ж.К.Қалиева

«*18*» *18* 2021 ж

« Қыналы негізгі орта білім беретін мектебі » КММ-нің
2021– 2022 оқу жылына арналған
оқу жұмыс жоспары

БЕКІТЕМІН:

« Қыналы негізгі орта білім беретін мектебі»

Педагогикалық кеңес отырысы

ХАТТАМА № 1 28.08. 2021ж.

Қыналы негізгі орта білім беретін мектебінің 2021-2022 оқу жылына арналған

ЖҰМЫСТЫҚ ОҚУ ЖОСПАРЫ

ТҮСІНІК ХАТ

«Қыналы негізгі орта білім беретін мектеп » КММ бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беретін білім мекемесі.

Қыналы НОББМ «Күншуақ» шағын орталығында -13 оқушы бар.

Мектепке даярлық сыныбы - 6

Қыналы негізгі орта білім беретін мектебінде барлығы – 48 оқушы бар.

Класс комплектілер саны – 9/7

Бастауыш сатыдағы класс комплекті саны – 4/3

Негізгі сатыдағы класс комплекті саны – 5/4

**«Қыналы негізгі орта білім беретін мектебі» Коммуналдық мемлекеттік мекемесінің
2021-2022 оқу жылына арналған жұмыстық оқу жоспары:**

1) Мектепалды даярлық сыныптарында білім беру процесі:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының 1-қосымшасы «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты»; ҚР БҒМ 2012 жылғы 12 желтоқсандағы № 557 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» 2020 жылғы 12 мамырдағы №195 бұйрығымен бекітілген

1-қосымшасы.

2) 1-4 сыныптарда білім беру процесі:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты; (2020 жылғы 5 мамырдағы №182 өзгерістер мен толықтырулар) білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының 2-қосымшасы 2-қосымшасы «Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты» «ҚР бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы»

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Бастауыш білім берудің үлгілік оқу жоспарлары (2018 жылғы 4 қыркүйектегі № 441 бұйрығымен өзгерістер мен толықтырулар (6 қосымша); Қ.Р. Білім және ғылым министрлігінің 2021 жылдың 20 тамыздағы № 415 бұйрығы 1-қосымша .Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін бастауыш білім берудің (жаңартылған мазмұнның) үлгілік оқу жоспары.

3) 5-9-сыныптарда білім беру процесі:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты; (2020 жылғы 5 мамырдағы №182 өзгерістер мен толықтырулар енгізілген)

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта және жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарлары Білім және ғылым министрлігінің 2021 жылдың 20 тамыздағы №415 бұйрығы 6-қосымша «Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарға арналған негізгі орта білім берудің (жаңартылған мазмұнының) үлгілік оқу жоспары.;

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта және жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарлары (2019 жылғы 15 мамырдағы № 205 бұйрығы 120 қосымша өзгерістер мен толықтырулар);

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары (2017 жылғы 25 қазандағы № 545 бұйрықпен өзгерістер мен толықтырулар) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары (2014 жылғы 15 шілдедегі № 281 бұйрықпен «Зайырлылық және дінтану негіздері» пәні бойынша өзгерістер мен толықтырулар); 9 сыныпта 1 сағат апталық жүктеме жүргізіледі

1.Мектепалды даярлық сынып

Бағдарлама балалардың жас және жеке ерекшеліктерін ескеріп, оларды жан-жақты дамытуға бағытталған. «Денсаулық», «Қатына», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеумет» бес білім беру салаларының өзара кірігуі және өзара байланысы балада қоршаған ортаның тұтас бейнесін қалыптастыруды қамтамасыз етеді. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарына сәйкес вариативті компонент енгізілді. Ұйымдастырылған оқу қызметінің жалпы көлемі **17 сағат , 3 сағат** вариативтік компонентке қарастырылған апталық оқу жүктемесі **20 сағат**.

Педагогикалық процесті ұйымдастыру және базалық мазмұның толықтыру мақсатында төмендегідей бейімделген бағдарламалар қолданылады.

« Бағдарламашы сыры » - аптасына 1 сағат, жылына – 33 сағат.

Бағдарламаның мақсаты: Оқушылардың ақыл ой өрісін дамытып, ізгілікке, өз бетінше көшеде жүру тәртібін сақтауға қауіпсіздік ережелерін сақтауға үйрету.

«Ойна да, ойла » - аптасына 1 сағат, жылына – 33 сағат.

Бағдарламаның мақсаты: Оқушының тұлға ретінде қалыптасуына әсер ету, ойын түрінде сөйлеу машығын қалыптастыру

«Өнерлі он саусақ » - аптасына 1 сағат, жылына – 33сағат

Бағдарламаның мақсаты Балалардың дарындылық қабілеттерін ,көркемдік шығармашылығын дамыту белгілі бір тақырыпты оқыта отырып, балалардың дүниетанымын кеңейтіп, дұрыс байланыстырып сөйлеуге, дыбыстарды ажырата алуға үйрететін көмекші құрал. Бағдарламадағы берілген тапсырмалар балалардың жас және психологиялық ерекшеліктеріне сәйкестендірілген.

ҚР БҒМ 2012 жылғы 12 желтоқсандағы
№ 557 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы»
2020 жылғы 12 мамырдағы
№195 бұйрығымен бекітілген 1-қосымшасы.

Мектепалды даярлық білім беру деңгейі

	Білім беру салалары/ Ұйымдастырылған оқу қызметі	Жүктеме	
		Аптал ық	Жылдық
	«Денсаулық»	3	99
	Дене шынықтыру	2,5	82,5
	Қауіпсіз мінез-құлық негіздері	0,5	16, 5
I	«Коммуникация»	5	165
	Сөйлеуді дамыту	1	33
	Көркем әдебиет	1	33
	Сауат ашу негіздері	2	66
	Орыс тілі	1	33
II	«Таным»	2,5	82,5
	Математика негіздері	1	33
	Құрастыру	0,5	16,5
	Жаратылыстану	1	33
V	«Шығармашылық»	4	165
	Сурет салу	1	33
	Мүсіндеу	1	33
	:Жапсыру	1	33
	Музыка	2	66
	«Әлеумет»	1,5	49,5
	Өзін-өзі тану	1	33
	Қоршаған ортамен танысу	0,5	16,5
	Ұйымдастырылған оқу қызметінің ұзақтығы:	25-30 минут	
	Апталық оқу жүктемесі	17	561
	Вариативтік компонент	3	99
	«Қызықты математика»	1	33
	«Қызықты логика әлемі»	1	33
	«Ойнайықта ойлайық»	1	33
	Барлығы:	20	660

Бастауыш білім беру

1-4 сыныптарда білім беру процесі:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты; (2020 жылғы 5 мамырдағы №182 өзгерістер мен толықтырулар) білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының 2-қосымшасы 2-қосымшасы «Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты» «ҚР бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Бастауыш білім берудің үлгілік оқу жоспарлары (2018 жылғы 4 қыркүйектегі № 441 бұйрығымен өзгерістер мен толықтырулар (6 қосымша); Қ.Р. Білім және ғылым министрлігінің 2021 жылдың 20 тамыздағы №415 бұйрығы 1-қосымша. Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін бастауыш білім берудің (жаңартылған мазмұнның) үлгілік оқу жоспары.

2021-2022 оқу жылында 1-4 сыныптарда ҚР МЖМБС-2015 сәйкес жаңартылған білім мазмұны бойынша пәндер оқытылады. Жұмыстық оқу жоспарында 1-н сыныптарға арналған оқу пәндері инвариантты компонентте 6 білім салаларына бөлінген: «Тіл және әдебиет», «Математика және информатика», «Жаратылыстану», «Адам және қоғам», «Технология және өнер» «Дене шынықтыру» Еліміздің жалпы білім беру ұйымдарының бастауыш мектептерінде оқу процесі ҚР Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген (2020 жылғы 5 мамырдағы №182 өзгерістер мен толықтырулар енгізілген) Мемлекеттік жалпыға міндетті бастауыш білім беру стандартына сәйкес жүзеге асырылады.

«Тіл және әдебиет» білім саласы – «Әліппе, Ана тілі», «Қазақ тілі», «Әдебиеттік оқу», «Орыс тілі», «Ағылшын тілі» пәндерін қамтиды. «Математика» білім саласына «Математика», «Цифрлық сауаттылық» пәндері, «Жаратылыстану» білім саласына «Жаратылыстану» пәні, «Адам және қоғам» білім саласына - «Өзін-өзі тану» және «Дүниетану», «Технология және өнер» білім саласына - «Музыка», «Көркем еңбек» пәндері, «Денешынықтыру» білім саласына - «Денешынықтыру» пәні кіреді.

2021-2022 оқу жылында бастауыш білім беру деңгейіндегі ерекшеліктердің бірі – 1 сыныпта әліппеге дейінгі кезең және әліппе кезеңі «Әліппе» пәні, әліппеден кейінгі кезең «Ана тілі» пәні арқылы жүзеге асады.

«ҚР БҒМ 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2020 жылғы 5 мамырдағы №182 бұйрығының 14-тармағында бастауыш сыныптағы «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар» пәнінің атауы «Цифрлық сауаттылық» болып өзгертілді. Пән мазмұны мен оқу жүктемесі өзгертілген жоқ.

«Цифрлық сауаттылық» пәнін оқыту 2020 жылғы 27 қарашада бекітілген №496 «ҚР БҒМ кейбір бұйрықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» бұйрығына сәйкес жүргізілетін болады (2013 жылғы 3 сәуірдегі №115 бұйрығына (188 2 қосымша) 2019 жылғы 26 шілдедегі №334 бұйрығына 4-қосымша өзгерістер енгізілді) «Цифрлық сауаттылық» оқу пәні 1-сыныпта 2022 жылдың 1 қаңтарынан енгізіледі. 2021-2022 оқу жылында 3-сыныпта «Цифрлық сауаттылық» оқу пәні 2021 жылдың 1 қыркүйегінен оқытылады.

Негізгі орта білім беру

5-9-сыныптарда білім беру процесі:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;(2020 жылғы 5 мамырдағы №182 өзгерістер мен толықтырулар енгізілген)

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта және жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарлары Білім және ғылым министрлігінің 2021 жылдың 20 тамыздағы №415 бұйрығы 6-қосымша «Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарға арналған негізгі орта білім берудің(жаңартылған мазмұнының) үлгілік оқу жоспары»;

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта және жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарлары (2019 жылғы 15 мамырдағы № 205 бұйрығы 120 қосымша өзгерістер мен толықтырулар);

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары (2017 жылғы 25 қазандағы № 545 бұйрықпен өзгерістер мен толықтырулар);

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығымен бекітілген Негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары (2014 жылғы 15 шілдедегі № 281 бұйрықпен «Зайырлылық және дінтану негіздері» пәні бойынша өзгерістер мен толықтырулар);9 сыныпта 1 сағат апталық жүктеме жүргізіледі.

2021-2022 оқу жылында 5-9 сыныптарға ҚР МЖМБС-2016 сәйкес жаңартылған білім мазмұны бойынша пәндер оқытылады.Жұмыстық оқу жоспаында 5-9 сыныптарға арналған оқу пәндері инваиантты компонентте 6 білім салаларына бөлінген «Тіл және әдебиет», «Математика және информатика», «Жаатылыстану», «Адам және қоғам», «Технология және өнер», «Дене шынықтыру» «Тіл және әдебиет» саласына «Қазақ тілі»,«Қазақ әдебиеті», «Орыс тілі мен әдебиеті», «Шетел тілі» (Ағылшын тілі) пәндері, «Математика» білім саласына «Математика», «Алгебра» , «Геометрия», «Информатика» пәндері, «Жаратылыстану» білім саласына «Жаратылыстану», «География» , «Биология», «Физика» , «Химия» пәндері , «Адам және қоғам» білім саласына «Дүние жүзі тарихы» « Қазақстан тарихы» «Өзін –өзі тану» пәндері «Технология және өнер» білім саласына « Музыка», «Көркем еңбек» пәндері, «Денешынықтыру» білім саласына «Денешынықтыру» пәні кіреді.

2021-2022 оқу жылында жалпы білім беретін мектептердің 5-9 сыныптарында 2021-2022 оқу жылында мектептердің дайындығына (кадрлық,ресурстық)байланысты вариативтік компонент сағаттарының есебінен « Жаһандық құзыреттіліктер» курсын таңдауға немесе басқа да эллективті курстарды өткізуге болады. Аталған курс білім алушылардың 21 ғасыр дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі. «Жаһандық құзыреттіліктер» аптасына 1 сағат курсына : 5-сыныпта «Парасаттылық және әдеп» ,

6-сыныпта –«Экология» , 7-сыныпта «Эмоционалды интеллект және сыни ойлау» , 8-сыныпта «Медиасауаттылық», 9-сыныпта «Зайырлылық және дінтану негіздері» пәнінің бағдарламаларымен оқыту жалғастырылды.

« Өмір қауіпсіздік негіздері» оқу курсының мазмұны 5-9 сыныптарда « Дене шынықтыру» оқу курсының аясында 15 сағаттық жылдық оқу жүктемесін дене шынықтыру мұғалімінің оқытуымен іске асырылады.

«Жол қозғалысы ережелері» оқу курсының мазмұны 5-9 сыныптарда аталған оқу курсы сыныптан тыс уақыттарда сынып сағаты есебінен әрбір сыныптарда 10 сағат көлемінде іске асырылады. 2020-2021 оқу жылынан бастап қоғамдық танымды жаңғыртуды жүзеге асыру аясында «Қазақстан тарихы» , «Қазақ әдебиеті» , «География» , «Музыка» пәндерін толықтыратын және туған өлкенің тарихын,табиғатын,мәдениетін зерттеуге ықпал ететін кіріктірілген Өлкетану оқу бағдарламасы енгізілді 5,6,7 сыныптарда оқытылады.

«Күншуақ» шағын орталық үшін вариативтік компонентінен элективті курстар мен жеке және топтық жұмыстарды жүргізуге төмендегі мақсатты сағаттар берілді.

№	класс	Курстын тақырыбы	Апталық сағат	Жылдық сағат	Вариативтік компонент	Мақсаты
1	ШО	Әдептілік адамгершілік әліппесі	1	36	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Нақыл сөздер арқылы баланың бойына адамгершілік қасиеттерді қалыптастыра отыра инбаттылыққа ,мәдениеттілікке тәрбиелеу
2	ШО	Денсаулық зор байлық	1	36	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Салауатты өмір сүруге күнделікті физикалық жаттығулар жасауға спортқа деген қызығушылығын арттыру
3	ШО	Кел ойнайық балақай	1	36	Таңдау бойынша сабақтар	Ойын әдістері арқылы бала тілінің дамуына теориялық және практикалық ойындар үйрету

Мектепалды даярлық топ орталық үшін вариативтік компонентінен элективті курстар мен жеке және топтық жұмыстарды жүргізуге төмендегі мақсатты сағаттар берілді.

№	класс	Курстын тақырыбы	Апталық сағат	Жылдық сағат	Вариативтік компонент	Мақсаты
1	0	Бағдаршам сыры	1	33	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Оқушылардың ақыл ой өрісін дамытып,ізгілікке,өз бетінше көшеде жүру тәртібін сақтауға қауіпсіздік ережелерін сақтауға үйрету
2	0	Ойна да, ойла	1	33	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Оқушының тұлға ретінде қалыптасуына әсер ету,ойын түрінде сөйлеу машығын қалыптастыру
3	0	Өнерлі он саусақ	1	33	Таңдау бойынша сабақтар	Балалардың дарындылық қабілеттерін ,көркемдік шығармашылығын дамыту.

1-9 сыныптар үшін вариативтік компонентінен элективті курстар мен жеке және топтық жұмыстарды жүргізуге төмендегі мақсатты сағаттар берілді.

№	класс	Курстың тақырыбы	Апталық сағат	Жылдық сағат	Вариативтік компонент	Мақсаты
1	2	Логикалық математика	1	34	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Оқушылардың логикалық ойлау қабілеттерін арттыру, математикалық тілде сөйлеу машығын қалыптастыру
2	3	Ғажайып математика	0,5	17	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Оқушылардың математикадан алған білімдерін жетілдіре отырып, функционалдық сауаттылығын дамыту
3	4	Қызықты математика	1	34	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Оқушылардың математикадан алған білімдерін жетілдіре отырып, функционалдық сауаттылығын дамыту.
4	5	Ұлттық құндылықтар және құқықтық сауаттылық	0,5	17	Элективті курс	Қазақтың ұлттық құндылықтарын оқушылардың бойына сіңіре отырып рухани мәдениетін қалыптастыру
5	6	Экология	1	34	Жаһандық құзыреттілік немесе таңдау бойынша басқа курстар	Оқушыларды өсімдіктер мен жануарлардың сан алуан түрлерімен таныстыру, олардың ерекшеліктерін ажырата білуге үйрету.
6	7	Эмоционалды интеллект және сыни ойлау	1	34	Жаһандық құзыреттілік немесе таңдау бойынша басқа курстар	Білім алушылардың эмоционалдық интеллектісін қалыптастыру
7	5	Әдеп және парасаттылық	0,5	17	Жаһандық құзыреттілік немесе таңдау бойынша басқа курстар	Оқушылардың әдеп мәдениетінің негізін қалау және белсенді өмірлік ұстанымды ұстанатын тұлғаның дамуына ықпал ету
8	8	Медиа сауаттылық	1	34	Жаһандық құзыреттілік немесе таңдау бойынша басқа курстар	Оқушылардың бойында коммуникация құралдарын қауіпсіз пайдалануға қажетті құзыреттерді қалыптастыру
9	6	Сиқырлы сандар әлемі	1	34	Элективті курстар	Оқушыларға қазақ тілінің грамматикасын сандық ұғымдармен байланыстыра отырып меңгеру
10	7	Жануарлар этологиясы	1	34	Элективті курстар	Жануарлардың этологиясын, яғни мінез құлық ерекшеліктерін зерттеу, олардың табиғи ортадағы қылықтарын бақылау
11	8	Адамның денсаулығы мен физиологиясы	1	34	Элективті курстар	Оқушыларды адам денсаулығының құрылу және сақталу аспектілерімен өз зерттеулерін жүргізу арқылы зерттеу.
12	9	«Зайырлылық және дінтану негіздері»;	1	34	Жаһандық құзыреттілік	Білім алушыларды зайырлылық қағидатын құндылық, яғни мемлекет тұрақтылығының басты факторы ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аясында тануға үйрету

Күрделенген есептерді шығару	1	34	Элективті курстар	Оқушылардың химиядан алған білімдерін тиянақтау қорытындылау және жүйелеу
------------------------------	---	----	-------------------	---

**Қыналы негізгі орта білім беретін мектеп ұжымының педагогикалық кеңесінің
№ 1 х а т т а м а с ы**

Қияқты ауылы

28 тамыз 2021 жыл

Күн тәртібінде қаралған мәселелер:

1. Мектептің 2021-2022 оқу жылындағы орта білім беру бағдарламасының бағытын таңдау, бекіту.
2. Жалпы білім беретін оқу орнының типтік оқу жоспарына сай мектеп және оқушы компонентінде және жаңартылған мазмұндағы білім беру бағдарламасы негізінде жаһандық құзыреттік немесе таңдауы бойынша басқа курстар және белсенді – қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтарға бөлінген сағаттарды тиімді пайдалану туралы.

Хабарламашы: Ж.А.Жолдасова – оқу ісінің меңгерушісі.

Хабарламаны тыңдап, талқылай келе педкеңес қаулы етеді:

1. Мектепте 2021 – 2022 оқу жылында типтік оқу жоспары жаратылыстану бағытында жүргізілсін.
2. Әдістемелік бірлестік кеңесінің орта білім беру бағдарламасының мектеп және оқушы компоненттеріне және жаңартылған мазмұндағы білім беру бағдарламасы негізінде таңдауы бойынша сабақтар, элективті курстар және белсенді – қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтарға бөлінген сағаттарды тиімді пайдалану ұсыныстары бекітілсін.

№	Класы	Сағат саны	Факультатив, үйірме атауы	Компоненті	Жүргізуші маманның аты-жөні	Білімі	Санаты	Пед. кеңестің шешімі
1	2	1	Логикалық математика	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Жапакова Ж	Арнаулы орта	педагог-модератор	№ 1 - 28.08. 2021
2	3	0,5	Ғажайып математика	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Сермағанбетова Г.Б	Жоғары	педагог-модератор	№ 1 - 28.08. 2021
3	4	1	Қызықты математика	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар	Бектебай Г.С	Арнаулы орта	б\к	№ 1 - 28.08. 2021
4	5	0,5	Ұлттық құндылықтар және құқықтық сауаттылық	Таңдауы бойынша сабақ	Кеулімжаев С.Қ	Жоғары	педагог-модератор	№ 1 - 28.08. 2021
5	6	1	Өсімдіктер әлемі	Жаһандық құзыреттілік	Канапин А.Т	Жоғары	педагог-модератор	№ 1 - 28.08. 2021
6	7	1	Эмоционалды интеллект және сыни ойлау	Жаһандық құзыреттілік	Қосжанова А.С	Жоғары	б\к	№1 - 28.08. 2021
7	8	1	Медиасауаттылық	Жаһандық құзыреттілік	Жолдасова Ж.А	Жоғары	2	№ 1 - 28.08. 2021
8	5	0,5	Әдеп және парасаттылық	Жаһандық құзыреттілік	Калиева Ж.К	Жоғары	педагог-сарапшы	№ 1 - 28.08. 2021
9	6	1	Сықырлы сандар әлемі	Элективті курс	Калиева Ж.К	Жоғары	педагог-сарапшы	№ 1 - 28.08. 2021
10	7	1	Жануарлар этологиясы	Элективті курс	Канапин А.Т	Жоғары	педагог-модератор	№ 1 - 28.08. 2021
11	8	1	Адамның денсаулығы мен физиологиясы	Элективті курс	Канапин А.Т	Жоғары	педагог-модератор	№ 1 - 28.08. 2021
12	9	1	Зайырлылық және дінтану негіздері	Жаһандық құзыреттілік	Кеулімжаев С.Қ	Жоғары	педагог-модератор	№ 1 - 28.08. 2021

	1	Күрделенген есептерді шығару	Элективті курс	Канапин А.Т	Жоғары	педагог- модератор	№ 1 - 28.08. 2021
--	---	---------------------------------	----------------	-------------	--------	-----------------------	-------------------------

Педагогикалық кеңес төрайымы:
Хатшысы:

Ж.К.Калиева
Б.Д.Қуанышева

**Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарға арналған бастауыш білім берудің
үлгілік оқу жоспары**

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны					Жалпы жүктеме, сағат	
		1	2	3	3+4	4	апталық	жылдық
Инварианттық компонент								
	Тіл және әдебиет	10	11	7	4	7	39	1316
1	Әліппе, Ана тілі	6					6	198
2	Қазақ тілі		4	4		4	12	408
3	Әдебиеттік оқу		3	3		3	9	306
4	Орыс тілі	2	2		2		6	202
5	Шетел тілі	2	2		2		6	202
	Математика және информатика	4,5	4	6	0	6	20,5	692,5
6	Математика	4	4	5		5	18	608
7	Цифрлық сауаттылық	0,5		1		1	2,5	84,5
	Жаратылыстану	1	1	0	2	0	4	135
8	Жаратылыстану	1	1		2		4	135
	Адам және қоғам	2	2	1	1	1	7	236
9	Дүниетану	1	1	1		1	4	135
10	Өзін - өзі тану	1	1		1		3	101
	Технология және өнер	2	2	0	2	0	6	202
11	Көркем еңбек	1	1		1		3	101
12	Музыка	1	1		1		3	101
	Дене шынықтыру	3	3	0	3	0	9	303
15	Дене шынықтыру	3	3		3		9	303
Инварианттық оқу жүктемесі		22,5	23	14	12	14	85,5	2884,5
Вариативтік компонент								
Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар			1	1		1	3	102
Вариативтік оқу жүктемесі		0	1	0	1	0	2	68
	Логикалық математика		1				1	34
	Қызықты математика				1		1	34
Ең жоғарғы оқу жүктемесі		22,5	24	14	13	14	87,5	2952,5

**Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарға арналған негізгі орта білім берудің
үлгілік оқу жоспары**

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны						Жалпы жүктеме, сағат	
		5	5+6	6	7	8	9	апталық	жылдық
Инварианттық компонент									
	Тіл және әдебиет	5	6	5	11	11	11	49	1666
1	Қазақ тілі	3		3	3	2	2	13	442
2	Қазақ әдебиеті	2		2	2	3	3	12	408
3	Орыс тілі мен әдебиеті		3		3	3	3	12	408
4	Шетел тілі		3		3	3	3	12	408
	Математика және информатика	5	1	5	6	6	6	29	986
5	Математика	5		5				10	340
6	Алгебра				3	3	3	9	306
7	Геометрия				2	2	2	6	204
8	Информатика		1		1	1	1	4	136
	Жаратылыстану	2	0	2	7	8	8	27	918
9	Жаратылыстану	2		2				4	136
10	Физика				2	2	2	6	204
11	Химия				1	2	2	5	170
12	Биология				2	2	2	6	204
13	География				2	2	2	6	204
	Адам және қоғам	3	1	3	4	4	5	20	680
14	Қазақстан тарихы	2		2	2	2	2	10	340
15	Дүниежүзі тарихы		1		1	1	1	4	136
16	Құқық негіздері						1	1	34
17	Өзін - өзі тану	1		1	1	1	1	5	170
	Технология және өнер	0	3	0	1	1	1	6	204
17	Музыка		1					1	34
18	Көркем еңбек		2		1	1	1	5	170
	Дене шынықтыру	0	3	0	3	3	3	12	408
19	Дене шынықтыру		3		3	3	3	12	408
Инварианттық оқу жүктемесі		15	14	15	32	33	34	143	4862
Вариативтік компонент									
Жаһандық құзыреттілік			1		1	1	1	4	136
Элективті курстар		1	0	2	1	1	0	5	170
	Ұлттық құндылықтар және құқықтық сауаттылық	1		1				2	68
	Сықырлы сандар әлемі							0	0
	Жануарлар экологиясы			1				1	34
	Адамның денсаулығы мен физиологиясы				1			1	34
	Күрделенген есептерді шығару					1		1	34
	Жеке және топтық жұмыстар							0	0
Вариативтік оқу жүктемесі		1	1	2	2	2	1	9	306
Ең жоғарғы оқу жүктемесі		16	15	17	34	35	35	152	5168

«Қаралды» _____

Пед кеңесте №1

28 08 2021 ЖЫЛ

«Бекітемін» _____

Қыналы НОВБМ директоры

Ж.К. Калиева

«Келісілді» _____

Аудандық білім бөлімінің

басшысы Б.Д. Сейілханов

07.09.2021 ж.

Тақырыбы

Логикалық математика

(Таңдау бойынша сабақ)

Сыныбы: 2

Орындаған: Жапакова Ж.С

Ә/Б отырысында қаралды _____

Ә/Б жетекшісі: Жапақова Ж.С

№ 1 хаттама 27 күні 08 айы 2021ж

Тексерілді: _____ Ж.А. Жолдасова

Оқу ісінің меңгерушісі

Түсініктеме

2-сыныптың оқушысының абстрактілі ойлау деңгейі-дәстүрден тыс және қызықты тапсырмаларды орындауға қажетті логикалық пайымдаулар құру, ой қорытуды жүргізе алу біліктерін қалыптастыру бойынша жұмыстар жүргізуге мүмкіндік береді.

Бүгінгі күні математиканың қолданылмайтын жері жоқ. Сондықтан әр оқушыны математикалық сауаттылықтың жоғары деңгейіне жеткізу міндеті тұр. «Логикалық математика» бағдарламасы арқылы оқушылар тез ойлау, жылдам есептеу дағдылары қалыптасады. Бұған қоса математикалық, логикалық, танымдық мағлұматтарды меңгереді, ақыл-ойы, ойлау қабілеті жетілдіріледі.

«Логикалық математика» бағдарламасы арқылы оқушылар қоршаған ортаны таниды, ұлттық мәдениетті, моральды, дүниетанымды сезіне бастайды, сөйлеуге дағдыландыруда оқушының өзіндік ерекшелігі айқындала түседі. «Логикалық математика» бағдарламасы арқылы оқушылар тез ойлау, жылдам есептеу дағдылары қалыптасады. Бұған қоса оқып—үйрену барысында оқушылар алғашқы тілдік мағлұматтарды меңгереді, ақыл-ойы, сөйлеу дағдылары жетілдіріледі.

Көңілді жаттығулар, викториналар, қызықты тапсырмалар құрастыру баланың ойын ұштай түсіп, ұстамдылыққа, еңбектене білуге тәрбиелейді. Оқушының қиялын дамытып, өз бетімен жұмыс істеуге икемдейді. Өтілетін жұмыстар мен тапсырмалар оқушылардың жас ерекшеліктерін ескеріп, білімдерін жетілдіріп, дамытуға арналған.

«Логикалық математика» арнайы курс бағдарламасында келесі тапсырмалар түрлері енгізілген:

- геометриялық мазмұндағы және кеңістік ұғымын дамытуға арналған тапсырмалар;
- жиынмен байланысты амалдарды орындауға арналған тапсырмалар;
- математикалық басқатырғыштар;
- логикалық қортындылар;
- лабиринттер;
- көңілді жаттығулар;
- сөзжұмбақтар;

Білім беру мақсаты:

Баланың тұлғалық қасиеттерін: ақыл-ойын, сезімдерін, танымдық және шығармашылық қабілеттерін, ойлау әрекеттерін дамыту, оқушыларға математикалық білім, білік, дағдыларын игерту; шығармашылық қабілеттерін арттыру; зейінін, еске сақтау, байқағыштық, қиялдау, танымдық іс-әрекеттерімен өздігінен білім алуға, ізденуге бейімдеу.

Міндеті:

- Оқушының тұлға ретінде қалыптасуына әсер ету;
- Ақыл-ойын және ерік пен сезім белсенділігін арттыру;
- Логикалық ойлау қабілеттерін арттыру;
- Математикалық тілде сөйлеу машығын қалыптастыру;
- Оқушылардың танымдық қабілетін дамытып, қызығушылығын арттыру.

Пәнді меңгеру деңгейіне қойылатын талаптар

Білімі мен білігі бойынша:

10-нан 100-ге дейінгі сандарды оқып және жаза білуі керек. Көбейту кестесін білуі керек.

Оқушы білуі керек:

- кері есептер құрастыруды;
- жүздіктерді қосу мен азайтуды;
- екі таңбалы сандарды қосу, азайтуды;
- өрнектерді пайдаланып есеп құрастыру;
- геометриялық фигураларды ажыратуды , тік төртбұрыш, төртбұрыш, шаршы;
- шамалар мен ұзындық бірліктерін.

Тәжірибелік бөлім

Оқушыларға қосымша берілетін тапсырмалар

Жеке тақырыптар бойынша берілетін тапсырмалар

- сөзжұмбақ;
- ребус;
- логикалық есептер;
- логикалық ойындар
- айырмашылықты табу
- математикалық әзіл, жұмбақтарды шешу.

Оқушылардың білім деңгейін бақылау

Логикалық жаттығуларды орындау баланың ақыл-ойын, қиялын, ой ұшқырлығын дамытады. Бұл оқушылардың түрлі мазмұнды есептерді шығаруда, есептің шартын құра білуге қалыптастырылады. Бір есептің бірнеше шешімдерін табуға жетелейді. Әрбір сабақ қызықты есептер мен аяқталып, логикалық есептер оқушылардың жас ерекшелігіне қарай күрделене түсуі қажет.

Логикалық тапсырмалар арқылы оқушылардың шығармашылық қабілетін дамыту үшін негізгі бағытта іске асырылады:

- Қызығушылығын арттыру;
- Ойлау және қабылдау қабілетін дамыту;
- Шығармашылық ізденісін дамыту.

Осы кезеңдегі берілетін тапсырмалар түрлері:

1. Көру қабілетін дамытатын тапсырмалар (ребус, сөзжұмбақ, анаграмма, сиқырлы шаршылар, геометриялық фигуралар);
2. Есту қабілетін дамытатын тапсырмалар (математикалық мақал-мәтел, логикалық есептер, қалжың есептер).

Оқу курсының тақырыптарының мазмұны

I бөлім "Математикалық ойындар" 8 сағат

Оқушылармен білімдерін саралау мақсатында деңгейлік тапсырмалар орындату. Кел, ойнайық! Құпия сандар, Салыстырудың құпиясы, Кім жүйрік? "Математикалық тізбектер", Есептер еліне саяхат, бөлімді қорытындылау ретінде оқушылардан өзіндік жұмыс алынады.

II бөлім "Сандар сыры" 8 сағат

Сандар сыры, "Математикалық тізбек" ойыны, "Әріпті өрнектер" еліне саяхат, Кел, ойнайық!, "Ойлан тап", «Жас математиктер» турнирі, Ондықтар еліне саяхат, бөлімді қорытындылау ретінде өзіндік жұмыс алынады. Логикалық ойлау есептері, тестер арқылы оқушылардың ойлау қабілеттерін және математика пәніне деген қызығушылықтарын арттыру.

Қызықты математикалық есептер құрастыру, шешімдерін табу, бір-бірін тексере алуға баулу. Деңгейлік тапсырмалар орындау барысында білім деңгейлерін бақылау.

III бөлім "Есептер еліне саяхат" 10 сағат

Эстафеталық ойлау есептерімен қызығушылықтарын туғызып, ойната отырып есептерді шығарту. Есептер еліне саяхат, «Болды-өзгерді-қалды» есеп шығару, Сурет бойынша есептер шығару, Математикалық диктант, Логикалық есептер, "Ойлан тап", Артық-кем, қымбат-арзан, Логикалық есептер, бөлімді қорытындылау ретінде бақылау жұмысын жаздыру.

IV бөлім "Сиқырлы геометрия" 8 сағат

Геометрияның бастапқы негіздерін, геометриялық терминдерін, геометриялық фигуралардың қасиеттерін, геометриялық фигураларды тануды, периметр, аудан, көлемді табуды, геометриялық фигураларды құруды, геометриялық фигураларды белгілеу және оқуды үйренеді.

Нормативтік бөлім
Аптасына 1 сағат, жылына 34 сағат

№	Тақырыптың мазмұны	Сағат саны	Мерзімі
I тоқсан Математикалық ойындар			
1	Кел, ойнайық!	1	07.09
2	Құпия сандар	1	14.09
3	«Кім жылдам?», «Тез ойла» математикалық ойындар.	1	21.09
4	Теңдіктер мен теңсіздіктер	1	28.09
5	Уақыт өлшемдері	1	05.10
6	Көңілді есептер	1	12.10
7	Логикалық есептер	1	19.10
8	Тест	1	26.10
II тоқсан Сандар сыры			
1	Жасырылған сөз(кроссворд)	1	09.11
2	Геометрия еліне саяхат	1	16.11
3	Қызықты жаттығулар	1	23.11
4	Сиқырлы шаршы	1	30.11
5	Халық өлшемдері	1	07.12
6	«Кім қырағы?» математикалық ойындар.	1	14.12
7	Сиқырлы үшбұрыштар	1	21.12
8	Қорытынды тест	1	28.12
III тоқсан Есептер еліне саяхат			
1	Рим цифрларымен танысайық	1	11.01
2	Шеңбер мен дөңгелек.	1	18.01
3	Есептеудің оңай жолы	1	25.01
4	Геометриялық фигураларды қолдану	1	01.02
5	Ертегілер елінде	1	08.02
6	Сурет бойынша есептер құрастыру	1	15.02
7	Сандар қатарын құрастыру	1	22.02
8	Қызықты есептер	1	01.03
9	Математикалық диктант	1	07.03
10	Қорытынды тест	1	15.03
IV тоқсан Сиқырлы геометрия			
1	«Жас математиктер» турнирі	1	05.04
2	Жұмбақ есептер	1	12.04
3	Математикалық ребустар	1	19.04
4	Математикалық әзіл, жұмбақ, өлең есептер	1	26.04
5	Сиқырлы сандық	1	03.05
6	Сиқырлы шаршылар	1	10.05
7	Кім жүйрік?	1	17.05
8	Өткенді қайталау. Тест	1	24.05

Ақпараттық -әдістемелік бөлім

Қазіргі таңда факультативті сабақтар оқушының білімін шыңдау және тереңдету, ойлау қабілетін дамыту мақсатында жүргізіледі. Бастауыш класында математика пәнін оқытудағы ең басты міндет баланың логикалық ойын дамыту. Оқу әдістемелік көмекші құралдармен шектеліп қана қоймай, баланың ойлау қабілетін дамытатын есеп, жұмбақ, басқатырғыштар пайдалану тиімді. Ол үшін сабақтан тыс факультативті сабақтарда немесе жеке топтық жұмыстардың көмегімен баланың пәнге деген қызығушылығын арттыру болып табылады. Сондықтан 1-класта факультативті сабақтарда ұйымдастыру барысында «Қызықты математика» атты факультативтің оқып үйрену нәтижесін оқушылар меңгеруге тиісті білім.

Оқушының есеп шығаруда өз бетімен жұмыс жасауы, математикалық есептерді шығара алу және жауапты талдау. Саны бар тест тапсырмаларын орындау, оқушы шығармашылығын ұйымдастыру. Шағын тест алу. Санды ребус құрастыру. Деңгейлік тапсырмалар бойынша жұмыс жасау. Қажетті білік- дағдыларын қалыптастыру мақсатында интерактивті тақтамен, слайдпен жұмыс жүргізу. Өзіндік жұмыс, топпен жұмыс, ұжымдық жұмыстарын марапаттау.

1. Қызықты есептер
2. Математикалық ойындар
3. Логикалық есептер

Мұғалімге ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Математика пәні бойынша бастауыш сынып оқушыларының логикалық ойлау және есептеу дағдыларын дамытуға арналған тапсырмалар жинағы. Көкшетау. «Келешек-2030» ЖШС, 2010
2. Тестер жинағы. Алматы. Өнер 2005 баспасы.
3. Сиқырлы пішіндер мен сандар әлемінде. Шымкент. 2003
4. Математикалық жазулар. Алматыкітап баспасы, 2012
5. Қызықты математика Алматы кітап 1998.
6. «Ойнайық та, ойлайық» Алматы кітап 1996.
7. «Кім зерек?» Алматы 1993.
8. «Қызықты математика» Ә.Б.Ақпаева, «Алматыкітап» 2011ж.
9. «Математикадан дидактикалық ойындар және қызықты тапсырмалар» Ш.Х.Құрманалина, С.Ш. Сәрсенбаева, Р.Қ. Өміртаева «Атамұра» 1997 ж.
10. «Математикадан ойындар мен қызықты тапсырмалар» Т.К.Жикалкина,. Алматы «Рауан» 1992ж.

Оқушыларға ұсынылған әдебиеттер

1. Оқушының анықтамалығы 1-4 сынып «Алматыкітап баспасы» 2009
2. Математика пәні бойынша тест тапсырмаларының жинағы
«Келешек-2030», 2008
3. «Айгөлек», «Мөлдір бұлақ» журналы

«Қаралды» _____
Пед кеңесте № 1
«28» 08 2021 ж.

«Бекітемін» _____
Қыналы НОББМ директоры Ж.К.Калиева

«Келісілді» _____
Аудандық білім бөлімінің
басшысы: Д.Б.Сейілханов

Тақырыбы:
"Қызықты математика"
(таңдау бойынша курс)

Сыныбы: 4

Орындады: _____ Бектебай Г.С
Бастауыш сынып пәнінің мұғалімі _____
Ө/Б отырысында қаралды: Жапақова Ж.С
Ө/Б жетекшісі
Хаттама № 1 «27» 08 2021 ж.
Тексерілді: Жолдасова Ж.А
Оқу ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

«Қызықты математика» бағдарламасы математика пәнін тереңдетіп оқытуға негізделген. Бағдарлама оқушылардың математика пәніне қызығушылығын қалыптастыру үшін, оқушылардың жас ерекшелігімен байланысты таным мүмкіндігіне сай жүзеге асырылады.

Бастауыш сыныптың 4-сыныптарына арналған «Қызықты математика » бағдарламасы аптасына 1 сағат, жылына 34 сағатты қамтиды. Негізгі оқу материалдарын басшылыққа ала отырып, бұл бағдарлама оқушылардың математикадан алған білім, білік, дағдыларын, танымдық қабілеттерін және пәнге деген қызығушылықтарын арттырады. Тереңдетілген бағытта алынған бағдарлама құрылымында оқушылардың жас ерекшеліктері мен даму деңгейі ескеріледі. Есеп зерделілікке, қиялдауға, тапқырлыққа, шапшаң есептеу қабілеттерін дамытуға тәрбиелейді.

Бұл бағдарламада TIMSS тапсырмаларын яғни логикалық есептерді, математикалық эстафеталарды, қызықты тапсырмаларды орындау арқылы баланың ойын ұштай түсіп, ұстамдылыққа, еңбектене білуге тәрбиелейді. Оқушының қиялын дамытып, өз бетімен жұмыс істеуге икемдейді.

«Қызықты математика» бағдарламасы «Теңдеу әлемі», «Ғажайып математика», «Өлшем бірліктер елінде», «Тапқырлықты талап ететін логикалық есептер елінде», «Басқатырғыштар елінде» деген бөлімдер берілген. Әрбір бөлімдерде аталған тақырыптар бойынша сағаттарға бөлінген. Бағдарламада шығармашылық жұмыстар жүргізіліп, есептерді тиімді жолмен шығарудың тәсілдері туралы айтылады. Әрбір тарау соңында сол тарауға сәйкес «Кім жылдам? Есеп эстафетасы» арқылы оқушылардың білімдері тексеріледі. Сонымен қатар бұл бағдарламаны оқу барысында оқушылар есептеулердің тиімді жаңа тәсілдерін, танымдық және логикалық тапсырмалардың шешу жолдарын анықтай алады.

«Қызықты математика» бағдарламасының басты мақсаты:

- оқушылардың математикадан алған білімдерін жетілдіре отырып, функциональдық сауаттылығын дамыту;

«Қызықты математика» бағдарламасының міндеті:

- Оқушының тұлға ретінде қалыптасуына әсер ету;
- Ақыл – ойын және ерік пен сезім белсенділігін арттыру;
- Логикалық ойлау қабілеттерін арттыру;
- Математикалық тілде сөйлеу машығын қалыптастыру;
- Оқушылардың танымдық қабілетін дамытып, қызығушылығын арттыру;
- Оқушыларды ұйымшылдыққа, ұстанымдылыққа, шыдамдылыққа, адамгершілік қасиетке, достыққа тәрбиелеу.

Күтілетін нәтиже:

- Оқушыларды математика пәні бойынша олимпиадаға, сайыстарға қатыса алатын, интеллектуальды жеке тұлға қалыптастыру.
- Өз ойын дәлелдей білуге жаттығады
- Проблемалық жағдаятты шеше алады
- Шығармашылықпен жұмыстана бастайды
- Өртүрлі кесте бойынша есеп құрастыруға жаттығады
- Шамаларды салыстыра білуге үйренеді
- Кез-келген есепті өз көзқарасы бойынша шығаруға дағдыланады

Оқушылардың бағдарламаны меңгеру талаптары

Бағдарламаны жүзеге асыру стратегияларын оқушылардың меңгеруі тиіс.
«Қызықты математика» бағдарламасы бойынша қойылатын талаптар

- арифметикалық амалдардың мән-мағынасы;
- шамалар және оларды өлшеу;
- сандарды салыстыру және өрнектерді салыстырудың мән-мағынасы;
- математикалық жаттығулардың ерекше түрі ретіндегі есептің ерекшеліктері мен мәнді белгілері;
- есепті шешудің алгебралық тәсілінің мән-мағынасы;
- сызықтар, бұрыштар мен көпбұрыштардың түрлері, олардың жазықтықта орналасу қалпы және көлемдік фигуралар;

Оқу бағдарламасы тақырыптарының мазмұны мен құрылымы

«Қызықты математика» бағдарламасы 4-сынып оқушыларына арналған, аптасына 1 сағат, жылына 34 сағатты қамтиды.

Бағдарлама төмендегідей 4 бөлімнен тұрады:

I- бөлім Теңдеу әлемі 8 сағат

Бұл тарауды оқушылар өз бетінше орындауға берілген тапсырмалар бар. Осы тапсырмалар арқылы оқушылардың ой- өрісі қалыптасып, бір жүйеге келеді.

II- бөлім Ғажайып математика 6 сағат

Бұл тарауда ертегі желісі бойынша берілген есептер арқылы оқушының логикалық қабілеттерін дамытуға тәрбиелейді.

III-бөлім Өлшем бірліктер елінде 8 сағат

«Өлшем бірліктер елінде» тарауында шамаларға берілген логикалық тапсырмалар берілген. Бұл тапсырмалар арқылы оқушының танымы дамиды.

IV- бөлім Тапқырлықты талап ететін логикалық есептер елінде 6 сағат

Бұл тарауда тапқырлыққа берілген логикалық тапсырмалар бар. Бұл жаттығулар арқылы оқушының ақыл- ой деңгейі дамиды.

V- бөлім Басқатырғыштар елінде 6 сағат

Басқатырғыштар елінде тарауында лабиринттер, ребустар, ши таяқшаларына берілген тапсырмалар бар. Осы жаттығулар арқылы баланың логикалық ой жетіледі.

Нормативті бөлім
Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағат

№	р\с	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
		Теңдеу әлемі	8 сағат	
1	1	Белгісіз санды тап	1	02.09.21
2	2	Есепті теңдеу құру арқылы шығаруды үйрету	1	09.09.21
3	3	Есепті теңдеу құру арқылы шығару	1	16.09.21
4	4	Ойлан, тап! Есептер шығару	1	23.09.21
5	5	Қызықты есептер	1	30.09.21
6	6	Салыстыруға берілген есептер	1	07.10.21
7	7	Ойлан, тап!	1	14.10.21
8	8	Кім жылдам? Есеп эстафетасы	1	21.10.21
		Ғажайып математика	6 сағат	
9	1	Ертегі желісі бойынша берілген есептерді шығару	1	28.10.21
10	2	Ой дамыту тапсырмалары	1	11.11.21
11	3	Ойнайық та, ойлайық	1	18.11.21
12	4	Өлең есептер	1	25.11.21
13	5	Логикалық жаттығулар	1	02.12.21
14	6	Кім жылдам? Есеп эстафетасы	1	09.12.21
		Өлшем бірліктер елінде	8 сағат	
15	1	Сыйымдылыққа берілген есептер	1	16.12.21
16	2	Ойлан, тап! Есептер шығару	1	23.12.21
17	3	Белгісіз санды тап!	1	13.01.22
18	4	Белгісіз санды табуға берілген есептер	1	20.01.22
19	5	Логикалық есептер әлемі	1	27.01.22
20	6	Логикалық тапсырмалар бізбен бірге	1	03.02.22
21	7	Ой дамыту жаттығулары	1	10.02.22
22	8	Кім жылдам? Есеп эстафетасы	1	17.02.22
		Тапқырлықты талап ететін логикалық есептер елінде	6 сағат	
23	1	Қызықты есептер әлемі	1	24.02.22
24	2	Тапқырлықты талап ететін есептер	1	03.03.22
25	3	Логикалық тапсырмалар елінде	1	10.03.22
26	4	Логикалық тапсырмаларға берілген есептер	1	17.03.22
27	5	Кім жылдам?	1	04.04.22
28	6	Кім жылдам? Есеп эстафетасы	1	11.04.22
		Басқатырғыштар елінде	6 сағат	
29	1	Басқатырғыш есептерді үйрету	1	21.04.22
30	2	Басқатырғыш есептер әлемі	1	28.04.22
31	3	Математикалық ребустар	1	05.05.22
32	4	Нүкте, түзу, сәуле	1	12.05.22
33	5	Есептер шығару	1	19.05.22
34	6	Кім жылдам? Есеп эстафетасы	1	19.05.22

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Бағдарламаның мақсатына сәйкес оқушылардың математика пәніне қызығушылығын, ынтасын арттырумен қатар математикалық газет шығару, математикалық саяхаттар мен сайыстар ұйымдастыру, викториналар, ребустар мен жұмбақтар құрастырып, олардың шешімін табуға мүмкіндіктер туғызу арқылы математикалық сауаттылықтарын тереңдету жүзеге асады. Осы бағытта жасалған оқушылардың іс- әрекеті қалыптастырушы бағалау арқылы қолдау тауып отырады.

Қалыптастырушы бағалау оқу үдерісінің ажырамас бір бөлігі болып табылады, тоқсан барысында мұғалім тарапынан жүйелі өткізіліп отырады. Қалыптастырушы бағалауда баға, балл қойылмайды, мұғалім мен білім алушы арасында үздіксіз кері байланыс қамтамасыз етіледі. Қалыптастырушы бағалау кезінде білім алушылардың қателесуге, оны түзетуге құқығы бар. Бұл білім алушылардың мүмкіндігін анықтауға, қиыншылығын табуға, оң нәтижеге қол жеткізуіне көмектесуге, дер кезінде оқу үдерісін түзетуге мүмкіндік береді.

Қалыптастырушы бағалау барысында оқушылар: өз ойын еркін жеткізіп, өзіне-өзі баға беруге, сыныптастарын бағалауға үйренеді, жеке, жұппен, топпен жұмыс істей жүріп ынтымақтастыққа ұмтылады, бір-бірін тыңдауға, талдауға, салыстыруға, сабақты қорытындылауға, өз пікірін дәлелдей алуға үйренеді.

Мұндағы қалыптастырушы бағалау:

- тиімді кері байланыс беру,
- түртіп алу арқылы бағалау,
- ауызша және жазбаша бағалау,
- сұрақ қою арқылы бағалау,
- өзін-өзі бағалау,
- өзара бағалау және т.б. әдіс-тәсілдер арқылы жүзіге асырылады.

Мұғалім тарапынан:

- сабақ мақсатына сәйкес бағалау критерийлерін анықтап, оқушыларға ұсыну;
- оқушының қай деңгейге жеткенін дәлелдеуге көмектесетін бірлескен оқу ортасын құру;
- оқушыларды дамытуға жағдай жасайтын сындарлы кері байланысты қамтамасыз ету;
- оқушыларды бірін-бірі бірлесе оқытудың сапалы көзі ретінде қатыстыру қамтамасыз етілуі қажет.

Мұғалімге арналған әдебиеттер

1. Наурызбайқызы Ә., Әубәкірқызы Қ., Мұқамбетқызы С. Математикадан дидактикалық материалдар мен ойындар және қызықты тапсырмалар
2. «Ақ бота» интеллектуалды марафонының тапсырмалары мен шешімдері
Шымкент-2008
3. Әбілқасымов А.Е., Төлеубаева С.Қ. Математика сабағында ұлттық ойындар мен түрлі жанрларды қолдану
4. «Кенгуру» Халықаралық математикалық ойын-сайысы Астана-2007
5. С.Омарханов, А.Әуелбекова Оқушылардың логикалық танымдық әрекеттерін дамытуда қызықты есептерді пайдалану
6. Бейсеков Ж., Жақсыбаева А., Қамбаров Ж. Бастауыш сынып оқушыларын математикалық олимпиадаға даярлау
7. Төменгі сынып оқушыларын математикалық олимпиадаға даярлау 1-4 сыныптар
8. «Кенгуру-математика барлығы үшін»-2008

Оқушыларға арналған әдебиеттер

1. Математика. 1-4 сыныптар. Алматы «Атамұра», 1997-2004 ж.ж.
Т.Қ.Оспанов, Ш.Х.Құрманалина, Ж.Т.Қайыңбаев, Б.М.Қосанов, К.Ә.Ерешева.
2. Математикадан дидактикалық ойындар және қызықты жаттығулар. 1-4 сыныптар.
Б.М.Қосанов, Р.Қ.Өміртаева Алматы «Атамұра», 1998 ж.
3. ҚР бастауыш білімнің мемлекеттік стандарты, Алматы 1998 ж.
4. Бастауыш мектеп №12, 2009 ж. №4, 2010 ж. т.б.
5. «Математиканы оқыту әдістемесі» Жалпы білім беретін мектептің 1-4 сынып мұғалімдеріне арналған.
6. Л.Кадралина, «Есепті әртүрлі тәсілмен есептеу-таным әдістері»
// Бастауыш мектеп, 2008 №6
7. М.Т.Осанова, «Математика» 4-сынып // Бастауыш мектеп, 2008 №5
8. Математикадан дидактикалық ойындар мен қызықты тапсырмалар
Ш.Х. Құрманалина, Өміртаева Р.Қ. Алматы «Атамұра» 1997 ж.
9. «Қосымша есептер» Сәрсекеев А.С. Көкшетау 2001 ж.

«Қаралды» _____

Пед кеңесте № 1

«28» 08 2021 ж.

«Бекітемін» _____

Қыналы НОББМ директоры Ж.К.Калиева

«Келісілді» _____

Ауданлық білім бөлімінің
басшысы Д.Б.Сейілханов

Тақырыбы:

"Экология"
(Жаһандық құзыреттілік)

Сыныбы: 6

Орындады: _____ Канапин А.Т

Химия және биология пәнінің мұғалімі

Ә/Б отырысында қаралды: _____ Скакова Р.М

Ә/Б жетекшісі

Хаттама № 1 «25» 08 2021ж.

Тексерілді: _____ Жолдасова Ж.А

Оқу ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

Бағдарлама «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының басым бағыттары мәтінінде, жалпы білім беретін орта мектептердің 6-сыныбына арналған «Экология» таңдаулы курсы экологиялық білім мен тәрбиенің маңызын түсіне алуларына мүмкіндік жасайтын мазмұнында ұлттық сана мәдениетін қалыптастырудың ерекшеліктерін ескере отырып, осы сыныптарда экологиялық білім беруді ізгілендірудің бірден – бір бағыты ретінде қарастырылады.

Бағдарламаның мазмұнында экологиялық тұжырымдамаға сүйене отырып, оқушылардың экологиялық сана-сезімі мен мәдениеті қалыптастыру мәселелеріне көп көңіл бөлінген. Білім алушыларға, Ақтөбе жері табиғаты – жұмбаққа толы, сөз жетпес сұлулық, баға жетпес қазына, көз тоймайтын әсемдік, айтып жеткізе алмайтын қыры мен сыры мол құбылыс екені туралы экологиялық білім мен тәрбие беріп, бүгінгі күні сол табиғат нашарлап, ластануда соның салдарынан барлық тіршілікке қатысты қауіпті жағдайлардың орын алғандығы туралы ақпарат беру. Экологиялық ойлауын арттыру арқылы өзіндік тұжырымын, көзқарасын қалыптастыру, дүниетанымын жетілдіріп, теориялық ұғымдарды практикалық тұрғыда жүйелі ұштастыруға бағыттау болып табылады.

«Экология» таңдаулы курсының мақсаты мен міндеттері, күтілетін нәтиже:

Қазақ даланы ежелден жан тәнімен сүйген, оның әр бір тал шөбіне, тікенегімен тасына, жалпы табиғи көркіне сүйсінген. Өйткені көшпенділік мәдениетін қалыптастырған халық қоршаған ортаның экологиялық ахуалының жылма-жыл сақталып отырылуы адам өмірінің нәрі екендігін жақсы түсінген. Сондықтан экологияның әр түрлі бағыттарын ашып көрсететін тарих, әдебиет, география, химия, физика пәндері бойынша кіріктіріліп, экологияны оқыту процесін жетілдіруде және жалпы білім беруде маңызды рөл атқарады. Оқушылардың оқу материалдарын тиянақты меңгерулеріне, алған экологиялық білімдерін практикада қолдана білулеріне, олардың өз беттерінше жұмыс істеу барысындағы нақты білімдері мен біліктіліктеріне қатысты маңызды мәліметтер жинақтауларына, түрлі ақпараттарды қабылдау, қорыту қабілеттерінің дамуына, экологияның пәнаралық байланысты нығайтуға олардың жалпы білімдерін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Мақсаты: «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының призмасы арқылы - зияткерлік, дене бітімі және рухани дамыған азаматын қалыптастыру, тез өзгеретін әлемде оның табысты болуын қамтамасыз ететін білім алудағы қажеттілігін қанағаттандыруда экологиялық тәрбие мен білім жүйесін қалыптастыру.

Міндеттері:

- «Мәңгілік Ел» Қазақстан халқының жалпыұлттық идеясының жүзеге асуын қамтамасыз ету мақсатындағы құндылықтарды негізге ала отырып, жүзеге асыру;
- Адамзат пен табиғи ортаның өзара тығыз байланысы туралы оқушылардың білімдерін кеңейтуге негізделген бұл бағдарлама, экологиялық мәселені шешудің негізі табиғат пен қоғам арасындағы қарым-қатынасты үйлесімді түрде жүргізуде екендігін ұғынуға м.мкіндік беру;
- Қоршаған ортаны қорғауда өзінің табиғат пен қоғам алдындағы жауапкершілігін сезінуге тәрбиелеу;
- Оқушылардың экологиялық білімдерін тереңдетудегі экономикалық мазмұнды мәселелердің мүмкіндіктерін ашып көрсетудің алғы шарттарын негіздеу;
- Экологиялық мәселелерге байланысты қалыптасқан аймақтар тобы, радиациялық жағдаяттар, табиғат байлықтарын игеру кезінде пайда болып отырған мәселелер, адам экологиясы туралы білім беріліп, сарамандық, өзіндік жұмыс, тест жұмыстары арқылы білімдері бекітіп отыру;
- Экологияның жалпы мазмұнының қоғам талабына сай оқушыларды қажетті біліммен, біліктермен қамтамасыз етуде экологиялық мәдениетті дамыту.

Өткізу формасы: Білім беру үдерісіне интерактивті формалар мен оқыту әдістері кіреді: дәрістер, семинарлар, тәжірибелік жұмыс, көшпелі тәжірибелік сабақтар, тренингтер, шебер-класс, конференциялар, дөңгелек үстелдер, шағын- сабақ презентациясы, рөлдік ойындар, кейс әдістері, бейнефильмдерді талқылау, сұрақтарды бірлесе шешу.

Күтілетін нәтиже:

Бұл бағдарлама оқушыларға экологиялық білім мен тәрбие беруде тереңдете оқыту арқылы алған білімдерін кеңейтіп, ойлауына, сараптама жасай білуіне үйретеді, өз ойын толық жеткізе білуге тәрбиелейді. Экологияның ғылыми мәселелеріне талдау жасау, салыстыру, себеп-салдарын анықтау, жоба құру және болжам жасау сияқты шығармашылық іздену мен ғылыми зерттеу жұмыстарының әдістемесін меңгерген жеке тұлға тәрбиеленеді. Табиғатты пайдалануда үнемшілдік және құқықтық принципті сақтауды, өзінің тұрғылықты жерінің табиғатын белсенді қорғауды, табиғатты белгілі бір мөлшерде пайдалануды үйренеді.

Ақпараттық әдістемелік бөлім.

Курстардың ұйымдастыру формасы: лексия, практикалық жұмыс.

Қолданылатын технологиялар:

- Түсіндірме
- Бірлесе талдау
- Зерттеу
- Талдау
- Өзара тексеріс

Курсты оқытудың аяқтау формасы: білімді тиянақтау

Сабақ жүргізу әдістері: теориялық, практикалық, суреттік сипаттамалық, сұрақ-жауап, тірек-сызба.

Мазмұнды бөлім

Кіріспе (1 сағат)

Табиғатпен үйлесімді өмір сүру. Табиғи ортаны қорғаудың маңызы мен міндеттері. Экология заңдары - табиғат пен қоғам арасындағы қарым-қатынасты үйлесімді түрде жүргізе білудің басты шарты.

I бөлім. Экологиялық сана, этика және мәдениет. (5 сағат)

Қазақ халқының экологиялық әдебі. Жануарларды ғылымда және әр түрлі қызықтыру мақсатында пайдаланудың әдептілік проблемалары. Әлемдік халықтың мәдениетіндегі жануарлармен өсімдіктердің алатын орны.

Экологиялық білім мен тәрбие, экологиялық сана-сезім, экологиялық мәдениет ұғымдарының сипаты. Адам мен әлеуметтің қоршаған ортаға бейімделу процестері мен формалары. Экологиялық мәдениетті қалыптастыру. Экологиялық өмір салты.

II бөлім. Адам және табиғат. Экологиялық қауіпсіздік (6 сағат)

Адам іс-әрекетінің табиғатқа әсері. Адам мен табиғаттың өзара қарым-қатынасы; Адамның іс-әрекеттерінің тікелей табиғатқа әсер етуі. Антропогендік факторлар; Экологиялық дағдарыс (немесе төтенше экологиялық жағдайлар) кезінде табиғат пен қоғам арасындағы өзара қарым-қатынас; Экологиялық апат - әбден шиеленісіп кеткен жағдайда байқалатын табиғат пен қоғам арасындағы қарым-қатынас.

Өз аймағымыздағы экологиялық мәселелер. Адам және қоғам. Табиғи ортаны қорғаудың экологиялық негіздері. Экологиялық түсініктер. Адам мен табиғаттың өзара қарым-қатынасы

III бөлім. Экологиялық білім – адамзаттың тұрақты дамуының шарты (6 сағат)

1987 жылы БҰҰ-ның Дүниежүзілік қоршаған орта мен даму комиссиясы «Біздің жалпы болашағымыз» атты есебі «қоршаған орта үшін қауіпсіз, жолда экономикалық дәуірге» аяқ басу қадамы. Алғаш рет «тұрақты даму» концепциясының ұсынылуы. «Тұрақты даму» дегенде қазіргі уақыттың қажеттілігін қамтамасыз ете отырып, болашақ ұрпақтардың өзінің қажеттіліктерін қамтамасыз етуіне қауіп туғызбайтын даму. «Біз ата-бабаларымыздың Жерін мұраға алған жоқпыз. Біз оны өзіміздің балаларымыздан қарызға алдық» (БҰҰ материалынан).

Замануи ғылыми зерттеулер адамзаттың тіршілігін сақтау кепілі ретінде. Ғалымдар экологиялық мәселелерді зерттеуде: ауа райының өзгеруі, энергия мен ресурстарды пайдалану, биосфераның космостық зерттеулері, ортаның адамденсаулығына әсері және т.б.

XXI ғасырда биосферада қауіпті өзгерістер орын алу болжамдары.

IV бөлім. Менің туған өлкем. Экологиялық мәселелер, экологиялық апаттар (5 сағат)

«Айналайын, атамекен - ақмекен!» М.Мақатаев шығармасы. Туған өлкем байлығы мол қазынам. «Туған елдей ел болмас, туған жердей жер болмас» Туған жер Беу. Туған жер! Сен ыстықсың біздерге. Туған өлке туралы халық даналығы. Мың-мың дастан жатыр Халқым басқан іздерде ата – баба сөздері.

Ар ғылымы – ғылыми поэзия. Абай Құнанбаев, Шәкәрім Құдайбердіұлы. Бұл тұрғыда ойлап-толғанудың, экологиялық ғылыми жүйенің жай ғана ғылым емес, көркемдік, үйлесімдік, сұлулық категорияларымен ұштасатын ғылым болуы шарт және бізге ар ғылымы – ғылыми поэзия қажет екенін түсіну. Адам мен экожүйе қатынастарының жарасымдылықтан басқа жолының жоқтығын ұғыну.

Экологиялық мәселелер және апаттар. Экологиялық апатқа душар еткен адам санасының эрозиясының нәтижесі. Адамның жыртқыштықпен қарауының салдарынан болған қауіп-қатерлердің орын алуы экологиялық сананың жеткіліксіздігі, адамдардың болашақ ұрпақ алдындағы жауапкершілігін жете сезінбеуі.

V бөлім. Туған өлке экологиясы (5 сағат)

Ақтөбе – құтты мекен. Ақтөбе облысының табиғаты

«Айдарлы аша» геологиялық қимасы /Хромтау ауданы/, «Ырғыз – Торғай» табиғи резерваты және «Жаман шың» кратері /Ырғыз ауданы/ «Ақтолағай» борлы таулар үстірті /Байғанин ауданы/, «Қасқыр сарқырамасы» Қарғалы су қоймасы/Қарғалы ауданы/, «Қылқан жапырақты орман, мөлдір бұлақты және емдік қасиеті бар» қызықтыратын өлке /Мартук ауданы/

Ақтөбе облысының табиғаты - барлық тірі ағзаларды дүниеге келтіргеналтын ұя. өніп – өсер мекені.

Ақтөбе облысының табиғаты ырыс пен мол қазынаның қайнар көзі.

VI бөлім. Экологиялық мәдениеттің ұлттық дәстүрлері (6 сағат)

Ұлттық танымдағы экологиялық мәдениет. Ата бабалардың табиғатпен қарым қатынасы. Қазақ даланы ежелден жан тәнімен сүйген, оның әр бір тал шөбіне, тікенегі мен тасына, жалпы табиғи көркіне сүйсіну мәдениеті, қоршаған ортаның экологиялық ахуалының жылма-жыл сақталып отырылуы адам өмірінің нәрі екендігі түсінігі.

Ежелден, табиғи үйлесімдікті бұзу қашанда экологиялық дағдарыстарға апаратындығын және оны ар ісі арқылы зерделеу халқымыздың байырғы ілімі – қалыптасқан асыл салты.

Экологиялық инабаттылық – табиғаттың барлық мүшелерінің қажеттілігі және теңдігі.

Экологиялық мәдениеттілік – табиғаттың құрамды бөліктерінің арасындағы үйлесімдіктің нәзік байланыстарын игеру.

Экологиялық адалдық – табиғаттың тылсымына қол тигізбес бұрын арынмен ақылдасу.

Экологиялық нысаптылық – табиғат қорына, кенішіне мұсылманшылықпен қарап, қанағаттылықпен игеру.

Экологиялық даналық (білімділік) – табиғат сырын, оның тылсымын ғылыми түрде игеру, табиғатты үйретпеу, оның ыңғайына жығылу. Экологиялықынтызарлық – табиғат тек қана қажеттілікті өтеу көзі емес, ол сенің ата қонысың, аңсап сағынатын, еркелеп назданатын орта.

**Жалпы білім беретін орта мектептердің 6- сыныбына арналған
«Экология» таңдаулы курсының күнтізбелік жоспары
/ Аптасына 1- сағат, барлығы-34 сағат/**

№	Тақырыбы	Сағат саны			Мерзімі	Өткізілу түрі	Білім нәтижесі
		Б	Т	П			
		а	е	р			
		р	о	а			
		л	р	к			
		ы	и	т			
		ғ	я	и			
		ы	л	к			
			ы	а			
			қ	л			
				ы			
				қ			
Кіріспе /1 сағ/							
1	Экология ұғымы табиғатпен іспеттес. Табиғатпен үйлесімді өмір сүру. Экология заңдары - табиғат пен қоғам арасындағы қарым-қатынасты үйлесімді түрде жүргізе білудің басты шарты	1	1		06.09	Баяндау презентация	Табиғи органы қорғаудың маңызы мен міндетте рін біледі
I бөлім: Экологиялық сана, этика және мәдениет. (5 сағат)							
2	Қазақ халқының экологиялық әдет-ғұрыптары	1	1		13.09	Әңгіме лесу Түрткі сұрақтар	Қазақ халқының экология лық әдебін түсінеді
3	Жануарларды ғылымда және әр түрлі қызықтыру мақсатында пайдаланудың әдептілік проблемалары	1	1		20.09	Топтық жұмыс	Әдептілік проблема ларын талдайды

4	Әлемдік халықтың мәдениетіндегі жануарлармен өсімдіктердің алатын орны	1	1		27.09	Венн диаграммасы	Халық мәдениетіндегі жануарлармен өсімдіктердің алатын орнын сипаттайды
5	Экологиялық білім мен тәрбие, экологиялық санасезім, экологиялық мәдениет ұғымдарының сипаты	1	1		04.10	Түсіндіру Презентация	Экологиялық білім мен тәрбие ұғымдарын түсінеді
6	Адам мен әлеуметтің қоршаған ортаға бейімделу процестері мен формалары. Экологиялық мәдениетті қалыптастыру. Экологиялық өмір салты	1	1		11.10	Баяндау Ой бөлісу	Экологиялық өмір салты туралы ойын жинақтайды
II бөлім. Адам және табиғат. Экологиялық қауіпсіздік (6 сағат)							
7	Адам мен табиғаттың өзара қарым-қатынасы	1	1		18.10	Презентация	Адам мен табиғаттың өзара қарым-қатынасын сипаттайды
8	Адамның іс-әрекеттерінің тікелей табиғатқа әсер етуі. Антропогендік факторлар	1	1		25.10	Презентация Түрткі сұрақтар	Антропогендік факторлар туралы біледі
9	Экологиялық дағдарыс (немесе төтенше экологиялық жағдайлар) кезінде табиғат пен қоғамарасындағы өзара қарым-қатынас	1	1		08.11	Баяндау Ой бөлісу	Экологиялық дағдарыс кезінде табиғат пен қоғам арасындағы өзара қарым-қатынасын талдайды
10	Экологиялық апат - әбден	1	1		15.11	Презентация	Табиғат пен

	шиеленісіп кеткен жағдайда байқалатын табиғат пен қоғам арасындағы қарым- қатынас					ция	қоғам арасындағы қарым- қатынасты сипаттайды
11	Туған жер аймағының экологиялық мәселелері	1	1		22.11	Әңгімеле су	Өз аймағымыз дағы экология лық мәселелерді талдайды
12	Адам және қоғам. Табиғи ортаны қорғаудың экологиялық негіздері	1	1		29.11	Баяндау	Табиғи ортаны қорғаудың экология лық негіздерін түсінеді

**III бөлім: Экологиялық білім – адамзаттың тұрақты дамуының шарты
(6 сағат)**

13	Алғаш рет «Тұрақты даму» концепциясының ұсынылуы	1	1		06.12	Презента ция	Тұрақты даму – бүгінгі ұрпақтың қажеттілікт ерін қанағаттан дыра отырып, келешек ұрпақтың қажеттілікт ерін шектемей, қауіп төндірмей дамуды біледі
14	«Біз ата-бабаларымыздың Жерін мұраға алған жоқпыз. Біз оны өзіміздің балаларымыздан қарызға алдық» (БҰҰ материалынан)	1	1		13.12	Түсіндір мелі Жоба	«Тұрақты даму» дегенде қазіргі уақыттың қажеттілігін

							қамтамасыз ете отырып, болашақ ұрпақтардың өзінің қажеттіліктерін қамтамасыз етуіне қауіп туғызбайтын даму екенін түсінеді
15	Заманауи ғылыми зерттеулер адамзаттың тіршілігін сақтау кепілі ретінде	1	1		20.12	«Ротация» әдісі	Заманауи ғылыми зерттеулерді меңгереді
16	Ғалымдар экологиялық мәселелерді зерттеуде: ауа райының өзгеруі, ресурстарды тұтынудың артуы, энергия мен ресурстарды пайдалану	1		1	27.12	Түсіндірмелі Жоба	Ғалымдар экологиялық мәселелерді зерттеудегі орнын біледі
17	Биосфераның космостық зерттеулері, ортаның адам денсаулығына әсері	1		1	11.01	Түсіндіру	Биосфераның космостық зерттеулері мен ортаның адам денсаулығына әсерін анықтайды
18	XXI ғасырда биосферада қауіпті өзгерістер орын алу болжамдары	1	1		17.01	Ой бөлісу	Қазіргі биосферадағы өзгерістерді біледі
IV бөлім. Менің туған өлкем. Экологиялық мәселелер, экологиялық апаттар (5 сағат)							
19	«Айналайын, атамекен-ақмекен!» М.Мақатаев шығармасы. Туған өлкем	1		1	24.01	Презентация	М.Мақатаев шығармасындағы

	байлығы мол қазынам. «Туған елдей ел болмас, туған жердей жер болмас»туған жер Беу, Туған жер!Сен ыстықсың біздерге						ерекшелік терді анықтайды
20	Туған өлке туралы халық даналығы. Мың-мың дастан жатыр Халқым басқан іздерде ата – баба сөздері	1	1		31.01	Венн диаграмм асы	Туған өлке туралы сипаттайды
21	Ар ғылымы – ғылыми поэзия. Көркемдік, үйлесімдік, сұлулық. АбайҚұнанбаев, Шәкәрім Құдайбердіұлы/	1		1	07.02	Әңгімеле су	Абай Құнанбаев, Шәкәрім Құдайбердіұлы шығармала рындағы эстетика лық тәрбиені түсінеді
22	Экологиялық мәселелер және апаттар. Экологиялық апатқа душар еткен адам санасының эрозиясыныңнәтижесі	1		1	14.02	Презента ция	Экология лық мәселелер және апаттар туралы біледі
23	Экологиялық қауіп қатер экологиялық сана сезімнің жетіспеушілігі	1	1		21.02	Презента ция	Экология лық сананы меңгереді
V бөлім. Туған өлке экологиясы (5 сағат)							
24	Ақтөбе – құтты мекен	1	1		28.02	Презента ция	Ақтөбе облысының барлық аудандары мен танысады
25	Ақтөбе облысының көріктітабиғи жерлері «Айдарлы аша» геологіялық қимасы /Хромтау ауданы/, «Ырғыз – Торғай» табиғи резерваты	1		1	07.03	Бейне- жазба Бақылау Зерттеу	Ақтөбе облысының көрікті табиғи жерлерін біледі

	және «Жаман шың» кратері /Біргыз ауданы/ «Ақтолағай» борлы таулар үстірті /Байғанин ауданы/						
26	Ақтөбе облысының көріктітабиғи жерлері «Қасқыр сарқырамасы» Қарғалы су қоймасы/Қарғалы ауданы/, «Қылқан жапырақты орман, мөлдір бұлақты және емдік қасиеті бар»қызықтыратын өлке /Мәртөк ауданы/ «Бархын құмының табиғаты» /Ойыл ауданы/	1		1	14.03	Бейнежазба Презентация	Ақтөбе облысының көрікті табиғи жерлерін біледі
27	Ақтөбе облысының табиғаты - барлық тірі ағзаларды дүниеге келтірген алтын ұя, өніп – өсер мекені	1	1		21.03	Түсіндіру	Ақтөбе облысының табиғатын сипаттайды
28	Ақтөбе облысының табиғаты ырыс пен мол қазынаның қайнар көзі	1	1		04.04	Әңгімелеу	Ақтөбе облысының табиғатының ерекшелігін сипаттайды
VI бөлім. Экологиялық мәдениеттің ұлттық дәстүрлері (6 сағат)							
29	Ұлттық танымдағы экологиялық мәдениет. Ата бабалардың табиғатпен қарым қатынасы	1	1		11.04	Баяндау	Экологиялық мәдениет туралы біледі
30	Үйлесімдікті бұзу қашанда экологиялық дағдарыстарға апаратындығын және оны ар ісі арқылы зерделеу халқымыздың байырғы ілімі – қалыптасқан асыл салты	1	1		18.04	Ой бөлісу	Экологиялық дағдарыстарға апаратын жолдарды талдайды
31	Экологиялық инабаттылық, экологиялық мәдениеттілік	1	1		25.04	Презентация	Экологиялық инабаттылық,

							мәдениеттілікті біледі
32	Экологиялық даналық (білімділік) – Экологиялық ынтызарлық	1	1		02.05	Әңгімелеу	Экологиялық білім не екенін түсінеді
33	Ұлттық қолөнер. Қазақ халқының сүйек бұйымдарымен оған байланысты әдет-ғұрыптары	1		1	16.05	Бақылау	Қазақ халқының сүйек бұйымдарымен әдет-ғұрыптарын біледі
34	Қорытынды	1		1	23.05	Тест сұрақтары	Білім, білік, дағдылары тексеріледі

Қолданылатын әдебиеттер тізімі:

Мұғалімдерге арналған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Қазақстан халқына жолдауларындағы ғылыми мақалалары / «Мәңгілік ел» ұлттық идеясы, «Рухани жаңғыру»., «Ұлы даланың 7-қыры»/ Астана.
2. Әлімбетов Қ. Ә., Оспанова Г.С., Мейірбеков А.Қ. «Табиғатты пайдалану және оны қорғау негіздері» Алматы, Экономика – 2000 ж.
- 3.«Биология салауаттылық негіздері» журналдары.Алматы //2020
- 4.«Биология анықтамалығы» журналдары. Алматы//2019-2020
5. Әбшенова Л.Ү. Заирова Б. Адам экологиясы, денсаулығы және өмірлік дағдылары. Алматы. 2010
6. Қожамқұлова Ж.«Экологиялық білім мен тәрбие беру» әдістемелік нұсқау, Алматы, 2011.
7. Әділов Ж.Д. Тұрақты даму және айналадағы орта. – Алматы, 1998.
8. Жатқанбаев Ж.Ж. Биосфера – Алматы, 1978.
9. Экологическое состояние окружающей среды в Казахстане. – Алматы, 1992.
10. Ы.Алтынсарин ат.ҰБА
11. Баттасов И., Князова А. Табиғатқа қамқорлық «Экология шаршысы» №5-1999 ж
12. Үпішев Е. Табиғатты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау. Алматы-2006 ж
13. Сағымбаев Ғ. Экология негіздері. Алматы, 2000жыл

Оқушыларға арналған әдебиеттер:

1. Бейсенова Ә., Шілдебаев Ж «Экология» оқулығы, Алматы. Мектеп, 2005.
2. Бейсенова Ә.С. және т.б. Экология – Алматы. 2001.
3. Садырбаев С. Халық әдебиетінің тарихи негіздері. – Алматы. 1992.
4. Н.Ә.Назарбаев «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласы 2018 ж 21 қараша
5. Н.Ә.Назарбаев «Мәңгілік Қазақстан» жобасы 2014ж. 17 қаңтар
6. Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2020 ж 1 қыркүйек
7. Егемен Қазақстан газеті «Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан» - 2020
8. Н.Ә.Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы 2017
9. Абат Пангереев - филология ғылымдарының докторы, профессор «Абай және табиғат» <https://aqtobegazeti.kz/?p=90124>
10. Бейсенова Ә.С. Экология - ел тағдыры. Алматы. Мектеп. 2006
11. Табиғатты қорғау жөніндегі материалдар жинағы. Табиғат –ел байлығы. Алматы. Қайнар. 1982.
12. Бейсенова Ә., Самақова А., Есполов Т, Шілдебаев Ж. Экология және табиғатты тиімді пайдалану. Алматы 2004 жыл
13. Мұқаұлы С., Үпішев Е. Табиғатты пайдалану энциклопедиясы. Алматы-2001ж

«Қаралды»
Пед кеңесте № 1
«28» 08 2021ж

«Бекітемін»
Қыналы НОББМ
директоры Қалиева Ж.К.

«Келісілді»
Аудандық білім бөлімінің
басшысы Д.Е.Сейлханов

Тақырыбы:
«Эмоционалды интеллект және сыни ойлау»
(факультатив курс)

Сыныбы: 7
Орындады: Косжанова А.С.
Педагог - психолог

Ә/Б отырысында қаралды: Скакова Р.М.
Ә/Б жетекшісі

Хаттама № 1 «28» 08 2021ж

Тексерілді: Жолдасова Ж.А.
Оқу ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

«Эмоционалды интеллект және сыни ойлау» вариативтік курсы ақпаратты сыни қабылдау дағдыларын, коммуникативтік дағдыларын, дұрыс шешім қабылдауды, эмоционалды сауаттылықты дамытудың теориялық және практикалық аспектілерін қамтиды.

Мақсаты: білім алушылардың эмоционалдық интеллектісін қалыптастыру.

Міндеттері:

- Эмоционалды интеллект туралы жалпы мағлұмат беру;
- Эмоция және ес, денсаулық, сана, сыни ой компоненттерін ажырата, түсіну, ұғына, талдай және бағалай білу таным, дағдыларын қалыптастыру;
- Өмірде өзінің эмоциясын дұрыс бағытта қолдана білу дағдысын жаттықтыру;
- Алған білім, танымдары бойынша жоба жұмыстарында қолдануды дағдыландыру;
- Жинақталған білім, таным, дағдыларын өмірде қолдануға жетелеу.

Күтілетін нәтиже:

- Эмоционалды интеллекті және сыни ойлау бойынша білім, таным, дағдыға ие болады;
- Өз эмоциясын әрекетінен ажыратады, дұрыс талдап, саралап, зерделейді;
- Өзін позитивті басқарады, өзгелермен позитивті түрде тиімді әрекеттеседі, қызметтесу жолдарын біледі;
- Өмірде өзінің эмоциясын және сыни ойлауын құзыретті түрде пайдаланады.

Курстың оқу жоспары:

№	Тақырыптары	Сағат саны	Өткізу датасы	Ескерту
1	Эмоционалдық интеллект	1	06.09.21	
2	Эмоционалдық құзыреттілік, оның түрлері	1	13.09.21	
3	Тұлғалық құзыреттілік. Мотивация	1	20.09.21	
4	Өзін-өзі реттеу.	1	27.09.21	
5	Өзіндік сана. Сыни ой. Сын.	1	04.10.21	
6	Әлеуметтік құзыреттілік. Әлеуметтік дағдылар, түрлері.	1	11.10.21	
7	Ықпал ету және қарым-қатынас	1	18.10.21	
8	Қақтығыстарды шешу қабілеті және көшбасшылық.	1	25.10.21	
9	Байланыс орнату.	1	08.11.21	
10	Әріптестік және өзара әрекет. Топта жұмыс жасау қабілеті.	1	15.11.21	
11	Эмпатия. Басқаларды түсіну, қабылдау.	1	22.11.21	
12	Басқаның дамуына ықпал ету, басқаларға қызмет етуге бағытталу.	1	29.11.21	
13	Мақсатқа жету жолындағы ерекше тәсілдер	1	06.12.21	
14	Эмоция. Эмоцияны саналы басқару.	1	13.12.21	
15	Сындарлы ойлау тиімділігін арттырудағы эмоцияны пайдалану	1	20.12.21	
16	Эмоцияны түсіну және талдау	1	27.12.21	
17	Эмоцияны қабылдау және бағалау	1	10.01.22	
18	Эмоциялық интеллектінің негізгі көрсеткіштері	1	17.01.22	
19	Эмоциялық интеллектіні қалыптастыру жолдары.	1	24.01.22	
20	Эмоциялық интеллект компоненттері	1	31.01.22	
21	Эмоциялық шеберлік	1	07.02.22	
22	Эмоциялық теңдік	1	14.02.22	
23	Эмоциялық ұстаным	1	21.02.22	
24	Эмоциялық көрегенділік	1	28.02.22	
25	Базалық эмоциялар: қорқыныш, кек, қызығушылық, қуаныш, көңілсіздік	1	07.03.22	
26	Эмоционалды термометр. Позитивті және негативті эмоция, интенсивтілік.	1	14.03.22	
27	Сезім. Құрмет. Махаббат. Жиіркену.	1	04.04.22	
28	Эмоция күнделігі. Жоспарлау.	1	11.04.22	
29	Құндылықтар және мәжбүрлеулер.	1	18.04.22	
30	Мәселелерді шешу жолында эмоцияны қолдану	1	25.04.22	
31	Тұлғаның эмоционалды моделі	1	02.05.22	
32-33	Мен эмоциямды сындарлы түрде басқара алатын тұлғамын. Жоба.	2	9-16.05	
34	Қорытынды.	1	23.05.22	

Мұғалімнің пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. «Білім алушылардың эмоционалдық интеллектісін қалыптастыру ерекшеліктері». PhD Сақтағанов Балабек Кеніптайұлы.
2. <https://kk.warbletoncouncil.org/inteligencia-emocional-en-ninos-9139>
3. <https://psichiatria.org/yemociyalyk-intellekt/>
4. <https://levelself.ru/gramotnost/kursy/kursy-emocionalnogo-intellekta.html>
5. <https://asu.edu.kz/> сайты. Парасаттылық мектебі.
6. <https://bilimdiler.kz/> сайты. Әдеп үйірме сабағының күнтізбелік жоспары. Р.К. Асипова.
7. Ә.Табылдиев. «Тәрбие өрнектері» Алматы «Мектеп» 1989ж
8. Кенжеахметұлы С. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. Алматы, 2006ж.
9. Халықтық педагогика - даналық мектебі. Аманова Ғ. Алматы, 2012ж
10. Григорьева Т.Г., Линская Л.В., Усольцева Т.П. Основы конструктивного общения. Методическое пособие для преподавателей. – Новосибирск: Изд-во Новосиб. Ун-та; М.: Совершенство, 1997

Оқушылардың пайдаланылған әдебиеттері:

1. Дик Н.Ф. Начальная школа. Премудрости маркиза Этикета, или Уроки вежливости на каждый день. Серия: С нашим классным - жизнь прекрасна! Феникс. 2008
2. Шорыгина Т.А. Вежливые сказки: Этикет для малышей. – М.: Книголюб, 2004.
3. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы. «Білім туралы» заңы.
4. <https://asu.edu.kz/> сайты. Парасаттылық мектебі.
5. <https://bilimdiler.kz/> сайты. Әдеп үйірме сабағының күнтізбелік жоспары. Р.К. Асипова.

«Қаралды» _____

Пед кеңесте № 1

28.08 2021 жыл

«Бекітемін» Ж.К. Калиева

Мектеп директоры

«Келісілді» Б.Сейілханов

Аудандық білім бөлімінің басшысы

Жануарлар этологиясы

(Элективті курс)

7-сыныпқа арналған

Сыныбы : 7

Орындады: Қанапин Ә.Т биология пәні мұғалімі

Ә/Б отырысында қаралды Бара Ә/б жетекшісі: Қаржаубаева З.Н.

Тексерілді: Менра оқу ісінің меңгерушісі Жолдасова Ж.Ә.

№ 1 хаттама 27 күні 08 айы 2021 жыл

Түсінік хат

«Жануарлар этологиясы» факультативтік курсы мектеп оқушыларына жануарлар әлемі мен нақты және жақынты танысуға, оларды шаруашылықта, табиғатта бақылауға алып, зерттеуге мүмкіндік береді. Аталмыш курс

7 сыныптағы биология курсының бағдарламасына сәйкестендіріліп жасалды. Жануарлар әлеміндегі қарапайымдылардың қозғалысынан бастап, омыртқалы жануарлардың күрделі мінез-құлықтары туралы білім бере отырып, оқушылардың жануарларға бақылау жүргізу біліктіліктерін қалыптастырады.

Бұл курстың ерекшелігі—биологияның белгілі бір саласы бола отырып, жануарлардың биоалуантүрлілігін нақтылайды, оларды биологиялық жүйенің біртұтас құрылымы ретінде қарастырады. Факультативтік курстың бағдарламасында теориялық білім мен қатар, сабақтарда практикалық есептерді шешуге арналған тапсырмалар да бар.

Курстың мақсаты: жануарлардың этологиясын, яғни мінез-құлық ерекшеліктерін зерттеу, олардың табиғи ортадағы қылықтарын бақылау және оларды биологиялық тұрғыдан түсіндіре білу;

Курстың міндеті:

- Жануарлар әлемін біртұтас құрылым ретінде зерттеу;
- Жануарлардың ұйымдасу теориясын жалпы этологиялық теория ретінде қарастыру;
- Жануарлар әлемін оқып үйренуде этологиялық, биологиялық фактілерді назарға алу;

Күтілетін нәтиже:

- Жануарлардың мінез-құлық түрлері сипаттайалады;
- Күрделі мінез-құлықтар мен жануарлардың ұйымдасу ерекшеліктерінің байланысын көрсете алады;
- Табиғат аясында жануарларды бақылауға үйренеді;

Курстың орны: 7-сыныптың жануартану курсына «Бір жасушалылар», «Қоғамдық бунақденелілер», «Балықтарды өсіру, жерсіндіру», «Құстардың жылдық тіршілік циклі», «Сүтқоректілердің көбеюі» тақырыптарының құрамдас бөлігі

Мамандыққа бағдарлау: биолог, эколог, зоолог.

Пәнаралық байланыс: жаратылыстану, экология, зоология, география, психология.

Курсты ұйымдастыру формасы: дәріс-сабақ, сарамандық жұмыс, таным жорық, семинар, сайыс-сабақ.

Курсты қорытындылау формасы: реферат, шығармашылық жоба, танымжорық, сарамандық жұмыстар

Уақыт жиілігі, көлемі: аптасына 1 сағат, барлығы 34 сағат, сарамандық жұмыс

Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесі:

- Әр тарау бойынша берілген сарамандық жұмыстардың орындалу көрсеткіші арқылы бағалау.

- Оқужылы аяғында «Оқушы портфолиосы» бойынша әр оқушының жұмысын тыңдау арқылы бағалау.

Оқушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар:

Білуі тиіс:

- Жануарлардың мінез-құлқы туралы негізгі түсініктер мен терминдер;

- Жануарлар этиологиясын зерттеу әдістері;

- Жануарлардың мінез-құлық себептері;

- Эволюция барысында жануарлардың мінез-құлқының күрделенуі;

Біліктілігі:

- Жануарлардың туа біткен және жүрепайда болған мінез-құлықтарын ажырата білу және мысалдар келтіре алу;

- Туа бітетін және жүрепайда болатын, стереотипті мінез-құлықтарды анықтау;

- Жануарлардың мінез-құлқына әсерететін жағдайларды атау.

- Территориялық мінез-құлықтарға тән қасиеттерді сипаттау;

- Қақтығыс немесе дау-дамай кезіндегі мінез-құлықтарды сипаттау;

- Адам қоғамын жануарлардың қоғамдық топтарымен салыстыру;

Курстың мазмұны

Кіріспе. 1сағат

Жануарлардың мінез-құлқын зерттеу тарихы. Жануарлардың мінез-құлқын зерттеу әдістері. Этология-мінез-құлық туралы ғылым және оның құрылымы.

I. Қозғалыс-мінез-құлықтың қарапайым формасы. 1сағат

Жануарлар мен өсімдіктердегі қозғалыстың ерекшелігі. Тропизм. Геотропизм. Фототропизм. Стереотропизм. Реотропизм. Хемотропизм. Термотропизм.

II. үйрену және инстинк. 8сағат

Мінез-құлықтың формалары мен себептері. Релизер. Көріп есте сақтау (импринтинг). Ойын кезіндегі таным. Еліктеу. Инсайт. Жануарлардың еңбек құралын пайдалануы. Инстинктті мінез-құлық. Жүре пайда болған мінез-құлық. Стереотиптімінез-құлық. Рефлекс. Дағдының пайда болуы.

III. Территориялық мінез-құлық. 5сағат

Қақтығыс кезіндегі мінез-құлық. Қауіп көрсету. Ритуальды қақтығыстар. Ареал. Мекен ету территориясы және өз территориясын қорғау. Құстардың «күй ойнағы».

IV. Жұптасу рәсімдері. 4сағат

Омыртқасыз жануарлардың-кәбелектер, әрмекшілер, қыршаяндар мен тарақандардың «бикүйі». Циклидтердегі рәсімдер. Жұптасу кезіндегі құстардың мінез-құлқы. Моногамия. Полигамия. Жануарлар әлеміндегі полигиния. Омыртқалы жануарлардың: дельфиндер, киттер, қояндардың жұптасу рәсімдері.

V. Жануарлар әлеміндегі иіс. 4сағат

Насекомдардың иіс сезуі. Феромондардың әртүрлі ролі. Балықтардың, құйрықты қосмекенділердің, жорғалаушылардың жыныстық феромондары (эпагон). Аминондар-қорғаныш заттары, олардың насекомдар, әрмекшілер, балықтар мен сүтқоректілердің тіршілігіндегі орны.

VI. Мінез-құлық механизмдері. 4сағат

Хеморецепция туралы түсінік. Экстерорецепторлар мен интерорецепторлар. Терморецепция, денетемпературасын сақтаудағы ролі. Механорецепторлар және есту қабілеті. Көру қабілеті: монохромды, дихромды итрихромды. Сезім мүшелерінің маңызы, олардың құрылысы мен қызметінің жануарлардың мінез-құлқына әсері.

VII. Күрделі мінез-құлық туралы түсінік. 2сағат

Күрделі мінез-құлық туралы түсінік. Баларасы, құмырсқа және бітелердің күрделі мінез-құлықтарынан мысалдар. Қоғамдасып тіршілік ету, жоғары сатыдағы жануарлардың тіршілігінен мысалдар. Әлеуметтік биология (социобиология).

VIII. Жануарлар және қоршаған орта. 4сағат

Қорытынды. 1 сағат

7класс (аптасына 1 сағат, барлығы 34 сағат)

№		Тақырыптар	Сағат саны	Мерзім i
1	1	Кіріспе. Этология пәні, мақсаты мен міндеті	1	03.09
		I. Қозғалыс–мінез–құлықтың қарапайым формасы.	1	
2	1	Тропизм және таксис. Жануарлардың негізгі қылықтары–қимыл-қозғалысы	1	09.09
		II. Үйрену және инстинк	8	
3	1	Жануарлардың мінез-құлық себептері	1	16.09
4	2	Релизерлер–сигналдық тітіркендіргіштер	1	23.09
5	3	Импринтинг–жануарлардың көргенді есте сақтауы	1	30.09
6	4	Ойын–танымның ерекше құралы	1	07.10
7	5	Жануарлардағы еліктеу құбылысы-имитация	1	14.10
8	6	Инсайт-бейнелі көру арқылы үйрену	1	21.10
9	7	Инстинкт және үйрену	1	28.10
10	8	Стимул және үйрену	1	11.11
		III. Территориялық мінез-құлық	5	
11	1	Жануарлардағы ранг	1	18.11
12	2	Бағыну және ритуалды қақтығыстар	1	25.11
13	3	Территория және ареал	1	02.12
14	4	Территориялық мінез-құлық	1	09.12
15	5	Құстардың территориясын қорғаудағы дыбыстың рөлі	1	14.12
		IV. Жұптасу рәсімдері	4	
16	1	Омыртқасыз жануарлардағы жұптасу кәріністері	1	23.12
17	2	Балықтар мен құстардың жұптасу рәсімдері	1	13.01
18	3	Сүтқоректілердің жұптасу кезіндегі мінез-құлықтары	1	20.01

19	4	Омыртқалы жануарлардағы ұрпағына қамқорлық	1	27.01
		V. Жануарлар әлеміндегі иістің маңызы	4	
20	1	Эпагондар–махаббат феромоны	1	03.02
21	2	Аминондар–қорғанышзаттары. Прогастондар–қақтығыс заттары	1	10.02
22	3	Насекомдардың тіршілігіндегі иістің маңызы	1	17.02
23	4	Омыртқалы жануарлардың иіс сезу ерекшеліктері	1	24.02
		VI. Мінез–құлық механизмі	4	
24	1	Хеморецепция и терморецепция.	1	03.03
25	2	Механорецепция и ультрадыбыстық байланыстар	1	10.03
26	3	Акустикалық сигналдар. Жануарлардың кәру қабілеті	1	17.03
27	4	Талдағыштардың түрлері	1	07.04
		VII. Күрделі мінез–құлық туралы тнсінік	2	
28	1	Баларасының күрделі мінез–құлық	1	14.04
29	2	Әлеуметтік мінез–құлық (социобиология)	1	21.04
		VIII. Жануарлар және қоршаған орта	4	
30	1	Жануарлардағы координация және кеңістіктік бағытталу	1	28.04
31.	2	Жануарлардың қоныс аударуы (миграция)	1	05.05
32	3	Жануарларды жерсіндіру (Акклиматизация)	1	12.05
33	4	Жануарлардағы биологиялық сағат және биологиялық ырғақ	1	19.05
		IX. Қорытынды.	1	
34	1	Қорытынды сабақ (шығармашылық жұмыстарды қорғау)	1	23.05

Әдебиеттер:

Мұғалімдер үшін:

1. Гагарин А.В. «Зоопсихология и сравнительная психология»- М.:2007
2. Лысов В.Ф. и др. «Основы физиологии и этологии животных»- М.: КолосС-2004
3. Лысов В.Ф. и др. «Практикум по физиологии и этологии животных»- М.: КолосС-2010
4. Общая психология: Учебник/Под ред. Р.Х. Тугушева и Е.И. Гарбера.- М.: Издательство Эксмо, 2006.

Оқушылар үшін:

1. Акимов И. «Мир животных»- М.: Мысль-1995
2. Несіпбаев Т. Жануарлар физиологиясы. Оқулық, 1-том. Алматы, «Қайнар», 1995ж., 2-том, Алматы, «Қайнар», 1996ж.
3. Несіпбаев Т. Жануарлар физиологиясы. Оқулық, Алматы, «Ғылым», 2005

«Қаралды» _____

Пед кеңесте № 1

28.08 2021 жыл

«Бекітемін» Ж.К.Калиева

Мектеп директоры

«Келісілді» Б.Сейілханов

Аудандық білім бөлімінің басшысы

Адамның денсаулығы мен физиологиясы

(Элективті курс)

8-сыныпқа арналған

Сыныбы : 8

Орындады: Қанапин Ә.Т биология пәні мұғалімі

Ә/Б отырысында қаралды Жолдасова Ж.Ә. Ә/Б жетекшісі: Қаржаубаева З.Н.

Тексерілді: Жолдасова Ж.Ә. оқу ісінің меңгерушісі Жолдасова Ж.Ә.

№ 1 хаттама 28 күні 08 айы 2021 жыл

Түсінік хат

Факультативтік курстың бағдарламасы және бағдарлама бойынша бірнеше сабақтардың топтамасы биология пәні мұғалімдеріне көмекші әдістемелік құрал ретінде жазылған. Факультативтік курс жалпы білім беретін мектептің 8-сыныбына арналған «Биология» оқулығына сәйкестендіріп, мемлекеттік стандартқа сай адам ағзасының физиологиясы бойынша, PASKO құрылғысын қолдана отырып, биологияны зерттеулер арқылы оқыту үшін мұғалімге арналған нұсқаулық негізінде құрылған.

Факультатив мазмұны теориялық және практикалық бөлімді қамтиды. Теориялық бөлімде адам анатомиясы, физиологиясы және гигиенасы туралы мәліметтер мен практикалық жұмыста зерттелетін сұрақтар қарастырылады, практикалық бөлімде PASKO құрылғысын пайдаланып сарамандық жұмыстар жүргізу қаралған.

Сарамандық жұмыстарды талдауға оқушының сыни ойлауын дамытатын талдау және жинақтаусұрақтары беріледі. Курс бағдарламасымен қатар бағдарламаға сәйкес бірнеше теориялық және практикалық сабақтардың үлгілері берілген.

Қазіргі кезде жалпы білім беретін мектептерде биологияны оқытудағы маңызды мәселелердің бірі зерттеулер мен тәжірибелер арқылы оқушының әздігінен оқуын ұйымдастыру. Зерттеу әдісі оқытудағы басты үдеріс болып табылады.

Зерттеулер мен айналысқан оқушылар алдына белгілі бір проблема қойып, олардың жауаптарын табуға тырысады. Оқушылар мұғалімнің тапсырмасы мен талабын орындайтын орындаушы ғана емес, оқыту процесінің барлық кезеңінде белсенділік танытатын тұлға болуы тиіс. Аталған мақсатқа жету үшін оқыту процесінің барысында оқушының бақылау, салыстыру, жүйелеу, негізгі мен жалпыны айыра білу қабілеттерін біртіндеп, үздіксіз дамыту керек.

Факультативтік курс қосымша әдебиеттерді пайдалана отырып, оқушылардың адам денсаулығының физиологиялық және гигиеналық аспектілері туралы білімдерін молайтуға, ой-әрістерін дамытып, кеңейтуге, әздігінен ізденуге, пәндік олимпиадаларға дайындалуға, зертханалық жұмыстар арқылы зерттеу дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Сонымен бірге, бағдаралды оқытуға бейімдейді, пәнге қызығушылығын арттырады, болашақ мамандығына бағыт береді. PASKO

құрылысын қолданып зерттеулер жасау оқушылардың ақпараттық-коммуникативтік дағдыларын дамытып, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуде терең бақылаулар жасауға мүмкіндік береді.

Білім құрылымындағы курстың орны: «Адам денсаулығының физиологиялық және гигиеналық аспектілерін зерттеулер арқылы оқу» факультативтік курсы 8 сынып биологиясының құрамды бөлігі.

Курс мақсаты – оқушыларды адам денсаулығының құрылу және сақталу аспектілерімен өз зерттеулерін жүргізу арқылы таныстыру.

Факультативтік сабақтардың негізгі міндеттері:

- Денсаулық сақтауға тәрбиелеу;
- Денсаулықты нығайту мақсатында өмір сүру образын өзгерту мотивациясын қалыптастыру
- Өз ағзасын және денсаулығын үнемі жетілдіріп отыру қажеттілігін дамыту.

Күтілетін нәтиже:

Алынған білім нәтижесінде:

- Оқушыларда денсаулық және денсаулықты сақтау туралы білімдер жүйесі қалыптасады.
- Салауатты өмір салтын ұстану үшін адам ағзасында жүретін физиологиялық үрдістерге қызығушылығы артады
- Сандық құрылғыларды пайдаланып тәжірибелер жүргізу дағдысы қалыптасады.
- Адам денсаулығына әсер ететін факторлар туралы қорытынды жасап, олардың әсерін бақылай алады.

Жасөспірімнің жеке тұлғасын және салауатты өмір салтын қалыптастыру келесі элементтерді қамтиды:

- Адам анатомиясы, физиологиясы және гигиенасы туралы білімдер жүйесі;
- Денсаулық сақтау бойынша біліктер жүйесі;
- Денсаулық сақтауға бағытталған ойлау қабілеті.

Білім мен білікке қойылатын дағдылар.

Оқушылар атауы керек:

- адамның физикалық, психологиялық және әлеуметтік денсаулығының белгілерін;
- жақсы денсаулық жағдайының критерийлерін;
- адам денсаулығы жағдайына әсер ететін факторларды;

сипаттауы керек:

- мүшелер жүйесінің қызметіне негіз болатын физиологиялық үрдістерді;
- адам денсаулығының жағдайына әсер ететін факторлардың маңызын;

дәлел келтіруі қажет:

- ағза денсаулығына қоршаған орта факторларының, дене және ой еңбегінің және күйзеліс пен эмоциялардың әсерін;
- адам денсаулығын сақтаудың алдын алу шараларын;
- жеке гигиена шараларын сақтау қажеттілігін; бақылау керек.

Бағдарлама мазмұны

Кіріспе (1 сағат)

Оқушылар денсаулығының жағдайы. «Денсаулық» ұғымы. Денсаулыққа әсер ететін факторлар. «Ауру» ұғымы. Факультативтік сабақтардың мақсаты мен мазмұны.

Жүйке жүйесі. Ой еңбегінің физиологиясы мен гигиенасы (2 сағат)

Еңбек әрекеті және еңбекке қабілеттілік. Ой еңбегі кезінде ағза қызметіндегі физиологиялық өзгерістер. Күн тәртібі және ой еңбегіне қабілеттілік. Ой еңбегін жоғарылататын факторлар. «Биологиялық ырғақ» ұғымы. Адамдардың максималды еңбекке қабілеттілігі бойынша шартты бөлінуі.

Сарамандық жұмыстар:

1. Тәуліктік биологиялық ырғақ негізінде дене және ой еңбегімен айналысудың тәртібін құру.

Эндокриндік жүйе. Эндокриндік жүйенің физиологиясы мен гигиенасы (1 сағат)

Гормондар. Олардың ферменттер мен витаминдерден ерекшеліктері. Ішкі орта тұрақтылығын реттеудегі гормондардың ролі. Гормоналды қоспалар мен дәрілік препараттарды қабылдаудың әсерінен эндокриндік жүйе қызметінің бұзылуы және оның салдары.

Спортпен және дене еңбегімен айналысудың физиологиясы мен гигиенасы (5 сағат)

Дене еңбегі кезінде қажудың пайда болуы. Физикалық қажудың пайда болу жылдамдығы. Тірек-қимыл аппаратының жұмыс қабілеттілігінің қалпына келуі. Еңбек қабілеттілігін жоғарылату ережесі. Бұлшықеттер тонусы. Адамның мүшелер жүйелеріне физикалық жүктеменің әсері. Гиподинамияның салдары. Қозғалыс активтілігінің зат алмасуға әсері. Физикалық және ақыл-ой дамуының өзара әсері. Жоғары физикалық жүктеменің организмге кері әсері. Травматизм және жасөспірімдердегі травматизмнің себептері.

Сарамандық жұмыстар:

2. Бұлшықеттің қажуы.- 2 с

Ағзаның ішкі ортасы. Ағзаның ішкі ортасының физиологиясы мен гигиенасы (2 сағат)

Қан топтары. Адамның қан тобына байланысты ауруларға бейімділігі. Қан плазмасы. Қанның ұюы және қан құю. Қанның ұюын баяулататын факторлар.

Адам ағзасының иммундық реакциялары. Қан жүйесінің реттелуі.

Жүрек –қан тамыр жүйесі. Қан айналымының физиологиясы мен гигиенасы. (6 сағат)

Жүрек –қан тамыр жүйесінің даму ерекшеліктері. Жүрек аурулары: аритмия, гипертензия (гипертония), гипотензия (гипотония), ишемиялық ауру (миокард инфаркті, стенокардия), инсульт, жүрек жетіспеушілігі.

Жүректің жиырылу қызметі. Жүрек жұмысының фазалары. Электрокардиограмма. Адамның жүрек –қан тамыр жүйесінің тыныштық және дене жүктемесі кезіндегі қызметі.

Жүрек –қан тамыр жүйесінің дене жүктемесіне бейімделуі. Жүрек жұмысына және ішкі орта тұрақтылығына алкоголь мен никотиннің әсері.

Сарамандық жұмыстар:

1. ЭКГ: жүрекке әсер ететін факторлар

2. Физикалық жүктеме және жүрек соғысының жиілігі.

Тыныс алу жүйесі. Тыныс алудың гигиенасы мен физиологиясы. (6 сағат)

Мұрынмен тыныс алу қажеттілігінің физиологиялық негіздемесі. Ауру тудыратын микроорганизмдердің мұрын қуысында залалсыздануы. Тыныс алу жолдарының созылмалы аурулары: бронхит, бронхиалды астма.

Өкпе мен ұлпалардағы газ алмасуы. Газдардың қан арқылы тасымалдануы. Өкпенің тіршілік сиымдылығы. Өкпелік тыныс алу жиілігінің дене жүктемесіне тәуелділігі.

Сарамандық жұмыстар:

1. Тыныс алу көлемі.

2. Физикалық жүктеме және тыныс алу жиілігі

Ас қорыту жүйесі. Зат алмасу. Ас қорытудың физиологиясы мен гигиенасы (6 сағат)

Тағамдық заттар және олардың сипаттамасы. Қаныққан және қанықпаған майлар, алмастырылмайтын аминқышқылдары туралы түсінік беру. Ауыз су және оның сапасы. Ағзаға нәруыздар, майлар мен су жетіспеушілігінің салдары. Дұрыс тамақтану. Ас қорыту ферменттерінің әсері. Ас қорытудың реттелуі. Салмақ нормалары. Артық салмақтың денсаулыққа әсері. Мидың толыққанды жұмысы үшін тағамдық заттардың, дәрумендердің және микроэлементтердің маңызы. Ағза тонусы үшін таңғы астың маңызы.

Ағзаның энергетикалық шығыны. Жас ерекшелігіне байланысты ағзаның каллорияларды қажетсінуі. Тағамның энергетикалық құндылығының төмендеуінің ағзаға әсері.

Сарамандық жұмыстар:

1. Ферменттердің әрекеті

2. Тағам әнімдерінің энергетикалық құндылығы.

Тері жабыны. Тері гигиенасы мен физиологиясы. Термореттелу. (3 сағат)

Тері және оның түзілістері. Безеу. Сүйел. Татуировка, татуаж, пирсингтің салдары. Терінің дене температурасын реттеудегі маңызы.

Сарамандық жұмыстар:

1. Дене температурасын реттеу

Көбею жүйесі. Адамның жеке дамуы. Көбею жүйесінің физиологиясы мен гигиенасы (1 сағат)

Жыныстық жетілудің бұзылуы. Физикалық және физиологиялық жетілу. Ұрықтық дамудың әр түрлі сатысында зиянды факторлардың әсері.

Адам психологиясы. Жоғары жүйке қызметінің физиологиясы мен гигиенасы (1 сағат)

Эмоциялар физиологиясы. Күйзеліс және оның түрлері. Депрессия және оның көрінісі.

Қорытындылау (1 сағат)

Қорытынды конференция – сабақ

Бағдарлама соңында тапсыратын жұмыстар

- Презентация жасап, жұмыстарын қорғау.
- «Ағза денсаулығына қоршаған орта факторларының, дене және ой еңбегінің және күйзеліс пен эмоциялардың әсері» тақырыбына хабарлама жазу
- Ғылыми жобалар.

8 класс (аптасына 1 сағат, барлығы 34 сағат)

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
Кіріспе (1 сағат)			
1	«Денсаулық» ұғымы. Денсаулыққа әсер ететін факторлар.	1	08.09
Жүйке жүйесі. Ой еңбегінің физиологиясы мен гигиенасы (2 сағат)			
2	Еңбек әрекеті және еңбекке қабілеттілік.	1	15.09
3	Сарамандық жұмыс №1. Тәуліктік биологиялық ырғақ негізінде дене және ой еңбегімен айналысудың тәртібін құру.	1	22.09
Эндокриндік жүйе. Эндокриндік жүйенің физиологиясы мен гигиенасы (1 сағат)			
4	Эндокриндік жүйенің физиологиясы мен гигиенасы	1	29.09
Спортпен және дене еңбегімен айналысудың физиологиясы мен гигиенасы (4 сағат)			
5	Еңбек қабілеттілігі. Бұлшықеттердің қажуы. Адамның мүшелер жүйелеріне физикалық жүктеменің әсері.	1	06.10
6	Травматизм және жасөспірімдердегі травматизмнің себептері.	1	13.10
7-8	Сарамандық жұмыс №2: бұлшықеттің қажуы	2	20.10 27.10
Ағзаның ішкі ортасы. Ағзаның ішкі ортасының физиологиясы мен гигиенасы (2 сағат)			
9	Ағзаның ішкі ортасының физиологиясы мен гигиенасы	1	10.11
10	Адам ағзасының иммундық реакциялары. Қан жүйесінің реттелуі.	1	17.11
Жүрек –қан тамыр жүйесі. Қан айналымының физиологиясы мен гигиенасы. (6 сағат)			
11	Жүрек –қан тамыр жүйесінің даму ерекшеліктері.	1	24.11
12	Жүрек жұмысының фазалары. Электрокардиограмма.	1	02.12
13-14	Сарамандық жұмыс №3: ЭКГ: жүрекке әсер ететін факторлар	2	08.12 15.12
15	Жүрек –қан тамыр жүйесінің дене жүктемесіне бейімделуі.	1	22.12
16	Сарамандық жұмыс №4: Физикалық жүктеме және жүрек соғысының жиілігі.	1	29.12
Тыныс алу жүйесі. Тыныс алудың гигиенасы мен физиологиясы. (6 сағат)			
17	Тыныс алудың гигиенасы мен физиологиясы	1	12.01

18	Өкпе мен ұлпалардағы газ алмасуы.	1	19.01
19	Сарамандық жұмыс №5: тыныс алудың көлемі.	2	26.01
20			02.02
21	Сарамандық жұмыс №6: Физикалық жүктеме және	2	09.02
22	тыныс алу жиілігі		16.02
Ас қорыту жүйесі. Зат алмасу. Ас қорытудың физиологиясы мен гигиенасы (6 сағат)			
23	Тағамдық заттар және олардың сипаттамасы. Дұрыс тамақтану.	1	23.02
24	Сарамандық жұмыс: ферменттердің әрекеті	2	02.03
25			09.03
26	Салмақ нормалары. Артық салмақтың денсаулыққа әсері.	1	16.03
27	Ағзаның энергетикалық шығыны.	1	06.04
28	Сарамандық жұмыс №7: Тағам әнімдерінің энергетикалық құндылығы.	1	13.04
Тері жабыны. Тері гигиенасы мен физиологиясы. Термореттелу. (3 сағат)			
29	Тері және оның түзілістері.	1	20.04
30	Терінің дене температурасын реттеудегі маңызы.	1	27.04
31	Сарамандық жұмыс №8: Дене температурасын реттеу	1	04.05
Көбею жүйесі. Адамның жеке дамуы. Көбею жүйесінің физиологиясы мен гигиенасы (1 сағат)			
32	Көбею жүйесінің физиологиясы мен гигиенасы	1	11.05
Адам психологиясы. Жоғары жүйке қызметінің физиологиясы мен гигиенасы (1 сағат)			
33	Адам психологиясы. Жоғары жүйке қызметінің физиологиясы мен гигиенасы	1	18.05
	Қорытынды (1 сағат)		
34	Конференция-сабақ	1	23.05

Мұғалімдерге арналған әдебиеттер:

1. Воробьев Р.И. –Загадки живого!. Биология мектепте№7 – 1993ж. .5 бет).
2. Дольник В.Р.–Биология!–Беседы о человеке!. –Путешествие в мир предков! (3-5бет).
3. Мезенцев В. –Энциклопедия чудес!. Алматы, 1987ж.
4. Леонтьева Л.П. –Адам қаншаәмірсүреалады?!. Алматы, 1983ж.
- 5.Сәтімбеков Р "Биология дидактикалық материалдар", Алматы "Мектеп" 2007 (51, 64 бет)
6. Харитонов В.М. Бацевич В.А. –Антропогенез теориясы!.Биология мектепте №2-1997ж.
7. В.М.Харитонов"Антропогенез теориясы. Қазіргі кәзқарастар". –Биология мектепте! №4-1997ж.

Оқушыларға арналған әдебиеттер:

1. Акимешкин И, –Қызықты биология!. –Молодая гвардия! 1967ж
2. Дольник В.Р.–Биология!–Беседы о человеке!. –Путешествие в мир предков! (3-5бет).
3. Маркин В.А. –Я познаю мир!. География. Москва –АСТ 1996! (114 бет).
- 4.Сартаев А."Жалпы биология есептері мен тапсырмалары", Алматы "Мектеп" 2007 (86-93 бет)
5. В.М.Харитонов" Антропогенез теориясы. Қазіргі кәзқарастар". –Биологиямектепте! №4-1997ж.

«Қаралды»
Пед кенесте № 1
28 «08» 2021 ж.

«Бекітемін»
Қыналы ИОББМ директоры Ж.К.Калиева

«Келісілді»
Аудандық білім бөлімінің
басшысы: Д.Б.Сейілханов

Тақырыбы:

"Ғажайып математика "
(таңдау бойынша курс)

Сыныбы: 3

Орындады: З.К.Калиева
Бастауыш пәнінің мұғалімі
Ә/Б отырысында қаралды: Жапақова Ж.С
Ә/Б жетекшісі
Хаттама № 1 «27» 08 2021 ж.
Тексерілді: Жолдасова Ж.А
Оқу ісінің меңгерушісі

Түсініктеме хат

Жаңартылған білім беру мазмұны бүгінгі біздің қоғамға проблемаларды шеше алатын, шешім қабылдайтын, сындарлы ойлайтын, идеялар мен өнімді пікір ұсына алатын және командада, топтарда тиімді жұмыс істейтін икемді, креативті және бастамашылық қабілеті бар оқушыларды тәрбиелеуге бағытталған. Осы басты бағытты негізге ала отырып әзірленген «Ғажайып математика» таңдау курсы бағдарламасы педагогиканың түрлі аспектілері: қарым-қатынас жасау, белсенді оқу, зерттеуге негізделген оқуды негізге ала отырып әзірленген. Аталған аспектілер сындарлы оқыту теориясымен үйлеседі.

Бағдарламада оқушылар жаңа ұғыммен, терминдермен таныса отырып, өз түсініктері мен қабілеттерін жетілдіріп, жобалар мен тапсырмаларды әзірлеп орындау үшін жауапкершілік алууды үйренеді. Қате түсініктермен, теріс ұғымдармен келіспей, оларды талқылап, дәлел келтіретін болады. Тиынақты әрі сенімді түрде өз көзқарасын, пікір-пайымын білдіретін болады. Дәлелдерді талдау және бағалау сияқты дағдылары қалыптасады, өз жобасының нәтижесі туралы ойланатын болады. Сонымен қатар өздерінің тұжырымдарын, идеяларын және жобаларын талқылауға үйренеді.

Бағдарламаның мақсаты: оқушылардың математикаға деген қызығушылын арттыру арқылы пәндік білімдерін тереңдету, ақыл-ойын кеңейту, логикалық ойлау қабілетін қалыптастыру, жүйелі түрде өздіктерінен табысты нәтижелі білім алуға бағыттау.

Бағдарламаның міндеттері:

Шығармашылық бағыттағы жаттығуларды кеңірек орындау. Оларды орындаудағы қиындықтарды жеңу, тапқырлық пен зерделілік таныту, логикалық талдау жүргізу, ақыл-ой операцияларының орындалуын алға қою.

- Тапсырмалар орындауда оқушылардың білім деңгейін бақылау, сауалнама сұрақтары түрінде қорытындылап, салыстырып отыру.

- Бала дамуының ең жақын аймағына сүйене отырып, оқушылардың әлеуметтік және коммуникативтік дағдыларымен бірге жеке мүдделері мен болашағын сезінуге, сындарлы шешім қабылдауына мүмкіндік беру.

Нормативті бөлім
3- сынып. Жылдық сағат саны – 17

P/c	Тақырыбы	Сағат саны	Өтікізілу түрі	Білімдік қазына	Мерзім
1.	Кіріспе. «Математика – ғылымдар патшасы»	1	Практикалық сабақ	«Ғажайып математика әлемі» туралы түсініктерін тереңдету	06.09
2.	Білгенге маржан	1	Аралас сабақ	Математиканың адам өміріндегі орны	13.09
3.	Сандар нумерациясы	1	Практикалық сабақ	1000 көлемдегі сандар. 1000 көлемдегі сандардың құрылу жолдарын түсіндіру, талдау.	20.09
4.	Қызықты әзіл есептер	1	Жарыс сабақ	Мың көлеміндегі сандарды қосу және азайту бойынша алған білімдерін жинақтау.	27.09
5.	Математикалық эстафета	1	Ойын сабақ	Кестеден тыс жазбаша қосу және азайту тәсілдерін жете меңгерете отырып, 1000 көлемдегі сандардың құрылу жолдарын талдау.	04.10
6.	Оңайдан қиынға	1	Практикалық сабақ	Логикалық есептер шығарту	11.10
7.	«Баған» - зерделі тапсырмалар	1	Практикалық сабақ	Көп таңбалы сандарды оқу, жазу салыстыру тәсілдерін меңгерте отырып, есептердің шығару жолдарын еске түсіру.	18.10
8.	«Математикалық ғажайыптар» ойыны	1	Ойын сабақ	Көп таңбалы сандардың разрядтық қосылғыштарының қосындысын, теңдік пен теңсіздік құрамын талдау.	25.10
9.	Мультимедиялық есептер	1	Мультимедиялық сабақ	Интернет желісі арқылы есептер шығарту	08.11
10.	Кестелік көбейту және бөлу «Құпия санды тап» ойыны	1	Ойын сабақ	Көбейту және бөлу кестесін құру, тапсырмалар орындау.	15.11
11.	Кестелік көбейту және бөлу «Құпия санды тап» ойыны	1	Ойын сабақ	Көбейту және бөлу кестесін құру, тапсырмалар орындау.	22.11
12.	Оңайдан қиынға	1	Практикалық сабақ	Көбейту мен бөлуге байланысты өзіндік тапсырмалар орындау.	29.11
13.	Математикалық өлең есептер	1	Практикалық сабақ	Математикалық өлең есептердің көмегімен екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейтуге үйрету.	06.12
14.	Математикалық санамақтар	1	Ойын сабақ	Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту.	13.12
15.	Математикалық КТК	1	Сайыс сабақ	Осы уақытқа дейінгі меңгерген білім деңгейлерін анықтап, өзара салыстырмалы түрде қарау үшін топтар арасында сайыс ұйымдастыру.	20.12
16.	Кел, ойнайық	1	Ойын сабақ	Логикалық есептер шығаруға бейімдеу, өздері есеп құрастырып көруге талпындыру	27.12
17.	«Уақыт» «Сәулет» «Тізбек» ойыны	1	Ойын сабақ	Уақытты қалай өлшейді?	27.12

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Бағдарламаның мақсатына сәйкес оқушылардың математика пәніне қызығушылығын, ынтасын арттырумен қатар математикалық газет шығару, математикалық саяхаттар мен сайыстар ұйымдастыру, викториналар, ребустар мен жұмбақтар құрастырып, олардың шешімін табуға мүмкіндіктер туғызу арқылы математикалық сауаттылықтарын тереңдету жүзеге асады. Осы бағытта жасалған оқушылардың іс- әрекеті *қалыптастырушы бағалау* арқылы қолдау тауып отырады.

Қалыптастырушы бағалау оқу үдерісінің ажырамас бір бөлігі болып табылады, тоқсан барысында мұғалім тарапынан жүйелі өткізіліп отырады. Қалыптастырушы бағалауда баға, балл қойылмайды, мұғалім мен білім алушы арасында үздіксіз кері байланыс қамтамасыз етіледі. Қалыптастырушы бағалау кезінде білім алушылардың қателесуге, оны түзетуге құқығы бар. Бұл білім алушылардың мүмкіндігін анықтауға, қиыншылығын табуға, оң нәтижеге қол жеткізуіне көмектесуге, дер кезінде оқу үдерісін түзетуге мүмкіндік береді.

Қалыптастырушы бағалау барысында оқушылар: өз ойын еркін жеткізіп, өзіне-өзі баға беруге, сыныптастарын бағалауға үйренеді, *жеке, жұппен, топпен* жұмыс істей жүріп ынтымақтастыққа ұмтылады, бір-бірін тыңдауға, талдауға, салыстыруға, сабақты қорытындылауға, өз пікірін дәлелдей алуға үйренеді.

Мұндағы қалыптастырушы бағалау:

- тиімді кері байланыс беру,
- түртіп алу арқылы бағалау,
- ауызша және жазбаша бағалау,
- сұрақ қою арқылы бағалау,
- өзін-өзі бағалау,
- өзара бағалау және т.б. әдіс-тәсілдер арқылы жүзіге асырылады.

Мұғалім тарапынан:

- сабақ мақсатына сәйкес бағалау критерийлерін анықтап, оқушыларға ұсыну;
- оқушының қай деңгейге жеткенін дәлелдеуге көмектесетін бірлескен оқу ортасын құру;
- оқушыларды дамытуға жағдай жасайтын сындарлы кері байланысты қамтамасыз ету;
- оқушыларды бірін-бірі бірлесе оқытудың сапалы көзі ретінде қатыстыру қамтамасыз етілуі қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер:

Мұғалімдерге арналған әдебиеттер:

1. Математика оқулығы «Атамұра кітап» - 2014 ж
2. «Ұлан» газеті -2011,2012,2013 ж
3. Бағдарлама, 1-4 сыныптарға арналған, 2003 ж
4. Оспанов Т.Қ. Математика оқулығы
- Оспанов Т.Қ. Құрманалина Ш.Х. Ж.Т.Қайыңбаев
5. Бастауыш сыныптарда математиканы оқыту
6. «Балбұлақ» журналы -2012, 2013 ж
7. Әбілқасымова А.Е., С.А. Джанабердиева. Қызықты математика: Жалпы білім беретін мектептің мұғалімдеріне арналған көмекші құрал. Алматы: «Мектеп» баспасы, 2007 ж
8. «Халықаралық» Кенгуру» олимпиадасының материалдары, 2012-2013.
9. Ақпаева Ә.Б. Лебедева Л.А., Буровова В.В. Математика: Бақылау және тексеру жұмыстарына арналған дәптер. Алматы кітап баспасы 2012 ж
10. Әбілқасымова А.Е. Математиканы оқытудың теориясы мен әдістемесі Математика: Бақылау және тексеру

Оқушыларға арналған әдебиеттер:

1. Математиканың оқулығы «Атамұра кітап» - 2014 ж
2. Әбілқасымова А.Е. Джанабердиева. Қызықты математика: Жалпы білім беретін мектептің мұғалімдеріне арналған көмекші құрал, - Алматы: «Мектеп» баспасы, 2007
3. Халықаралық «Кенгуру» олимпиадасының материалдары, 2012-2013 ж
4. «Алтын сандық» журналы 2011, 2012, 2013 ж
5. Қоразов Т.А. Есептер шығару үлгерімімен. Ақтөбе, 1999
6. Ақмаева Ә.Б., Лебедева Л.А., Буровова В.В. Математика: Бақылау және тексеру
7. Бас-ш сыныптарға арналған анықтама Көкшетау, келешек 2030
8. «Бастауыш мектеп» 2012 ж
9. Математика бастауыш сынып оқушыларына арнайы қысқаша анықтамалық 1-4 сыныптар.
Көкшетау: «Келешек 2030»
10. Қызықты математика» Алматы кітап -2012

«Қаралды» _____
Пед кеңесте № 1
«28» 08 2021 ж.

«Бекітемін» _____
Қыналы НОББМ директоры Ж.К.Калиева

«Келісілді» _____
Аудандық білім бөлімінің
басшысы: Д.Б.Сейілханов

Тақырыбы:
"Әдеп және парасаттылық"
(жаһандық құзыреттілік)

Сыныбы: 5

Орындады: _____ Ж.К.Калиева
Қазақ тілі және әдебиет пәнінің мұғалімі
Ә/Б отырысында қаралды: _____ Скакова Р.М
Ә/Б жетекшісі
Хаттама № 1 «28» 08 _____ 2021 ж.
Тексерілді: _____ Жолдасова Ж.А
Оқу ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

5-сынып оқушыларына арналған "Әдеп және парасаттылық" факультативті курсының бұл жұмыс бағдарламасы жалпы білім берудің мемлекеттік стандартының талаптарына сәйкес, Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі департаментінің тапсырмасымен «Педагогика» кафедра-лабораториясының ұйымдастыруымен «Парасаттылық мектебі» авторлық бағдарламасы және Қазақстан Республикасының жалпы орта білім беру мекемелеріне арналған «Әдеп» таңдау курсы бағдарламасы, құрастырушы А.Қ. Данкенованың бағдарламасы негізінде жасалды.

Курстың функциялары оқушылардың рухани дамуы мен өзін-өзі тануына, әдеп әліпесі мен парасаттылық негіздерімен танысуға бағытталған.

Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері:

Мақсаты:

Оқушылардың әдеп мәдениетінің негізін қалау және концептуалды тұрақты, позитивті бағдарланған және белсенді өмірлік ұстанымды ұстанатын тұлғаның дамуына ықпал ету.

Міндеттері:

- * Оқушыларға әдеп мәдениетті дамытудағы, адамдарды тәрбиелеудегі рөлін түсіндіру, оның тұлғааралық қатынастарды ұйымдастырудағы маңыздылығын көрсету;
- * Әдеп мен парасаттылықтың, адамның моральдық және қоғамдағы мінез-құлқының арасындағы органикалық байланысты көрсетіңіз;
- * Оқушыларды әдеп нормалары мен ережелерімен, әдеп тәртібінің компоненттерімен таныстыру;
- * Оқушылардың бойында әлеуметтік қолайлы мінез-құлық және қоғамда барабар өзара іс-қимыл дағдыларын қалыптастыру;
- * Оқушылардың жалпы мәдениеті мен ой-өрісін кеңейту, олардың айналасындағыларға құрметпен қарауын қалыптастыру, патриотизм рухын нығайту және басқа ұлттардың әдет-ғұрыптары мен әдет-ғұрыптарын қабылдауда толеранттылық идеясын енгізу;
- * Оқушылардың позитивті ойлауын қалыптастыруға ықпал ету;
- * Болашақ өзін-өзі табысты жүзеге асыруға көмектесу мақсатында оқушыларға өзін-өзі талдау және үнемі жұмыс жасау дағдыларын үйрету.

Факультативтік курстың жалпы сипаттамасы

Әдеп феномені адамзат өмірінде маңызды орын алады, көбінесе мәдениеттің бет-бейнесін, оның құндылықтарын, сондай-ақ адамның адамгершілік келбетін анықтайды. Әдеп мәдениетімен танысу жас ұрпақтың әлеуметтік бейімделуіне ықпал етеді, жеке өсу мен өзін-өзі жүзеге асырудың негізін қалайды. Қазіргі білім беру этикетті, ең алдымен оның студенттерде жағымды және альтруистік дүниетанымның қалыптасуына ықпал ететін аспектілерін зерттеместен мүмкін емес екені анық.

Бұл бағдарламаның құрылымдық ерекшелігі оқушылардың ересек адамдардың мінез-құлық ережелері туралы тұтас көзқарасын қалыптастыруға

және дамытуға ықпал етеді, бұл жасөспірімдерді ересек өмірге бейімдеу мәселесін шешуге көмектеседі. Сабақ барысында оқушылар басқалармен сындарлы қарым-қатынас құру туралы негізгі этикет білімін игере алады.

Оқыту оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес келетін диалогтық және тренингтік принциптерге негізделген.

Жұмыс түрлері: әңгімелесулер, талқылаулар, дәрістер, дидактикалық және рөлдік ойындар, тренингтік жаттығулар, ермексаздағы үлгілеу, шағын-шығармалар мен эссе, күнделік жүргізу; тестілеу, тапсырмалары бар карточкалар, сөздікпен жұмыс. Өзін-өзі бақылауға арналған тесттер оқушыларға материалды білу деңгейін өз бетінше тексеруге және бағалауға мүмкіндік береді. Сабақ барысында дәрістер, әңгімелер мен практикалық тапсырмаларды біріктіру ұсынылады. Дидактикалық құралдарды, бейнематериалдарды пайдалану көзделеді. Мектептен тыс іс – шаралар-түрлі мәдени іс-шараларға бару, оларды кейіннен талқылау қарастырылған.

Базалық оқу жоспарындағы факультативтік курс орнының сипаттамасы:

5-сыныпта -34 сағат, аптасына 1 оқу сағатын қабылдайды.

Күтілетін нәтижелер:

Оқушылардың кең қолданылатын сөйлеу сөздік қорына жеткілікті дәрежеде әдептілік стереотиптерін кіріктіру. Қарым-қатынас жағдаяттарына қарай әдептіліктің қажетті формаларын таңдай білу (кіммен, қайда, қашан, неге айтасын). Тәртіпті мәдениеттің жалпы ережелерін меңгеру.

№	№	Тақырыптар	Сағат саны	Мерзімі
I жарты жылдық, 16 сағат				
I тоқсан, 8 сағат				
1	1	Кіріспе. Әдеп дегеніміз не?	1	08.09
I.		Қарым-қатынас әдебі		
2	1	Сәлем сөздің анасы.	1	15.09
3	2	Кел, танысайық!	1	22.09
4	3	Қарым-қатынас мәдениеті. Практикалық жұмыс.	1	29.09
5	4	Күнтәртібті жоспарлау, уақыттың бағасын білу. (тренинг)	1	06.10
6	5	Отбасылық әдеп.	1	13.10
7	6	Шығармашылық жұмыс. Үлкенге – құрмет, кішіге-ізет.	1	20.10
8	7	Кешірім сұрау әдебі.	1	27.10
II тоқсан, 8 сағат				
9	8	Сын және сынды қабылдау әдебі.	1	10.11
10	9	«Бар» мен «Жоқ» әдебі. Парасаттылық мектебі.	1	17.11
11	10	«Сыйлық» қабылдау және сыйна тарту әдебі.	1	24.11
II.		Жеке адамның өзін-өзі ұстау әдебі.		
12	1	Адамның киіну мәдениеті. Киіну стилі мен тазалық.	1	30.11
13	2	Заттар сен туралы не дейді?	1	08.12
14	3	Қыз және ұл баланың қарым қатынасы. Сыйластық әдебі.	1	15.12
15	4	Қызметтік әдеп ережелері. Субординация.	1	22.12
16	5	Имандылық-инабаттылық мұраты	1	29.12
II жартыжылдық, 18 сағат				
III тоқсан, 10 сағат				
III.		Қонақ күту, тамақтану әдебі.	1	19.01
17	1	Үй иесі мен қонақ қарым-қатынасы.	1	19.01
18	2	Дастархан заңдылығы.	1	26.01
19	3	Жеке, қоғамдық көлік жүргізу әдебі.	1	02.02
20	4	Саяхаттау әдебі.	1	09.02
21	5	Әдептілік және олардың әлеуметтік маңызы.	1	16.02
22	6	Бейресми қабылдаулар: Шай, кофе; пикник	1	23.02
23	7	Қоғамдық орындар мен көшедегі мінез-құлық	1	02.03
24	8	Мерекелік мәзірлер мен сән-салтанат стилі.	1	09.03
25	9	Рөлдік ойындар. Шет елдік қонақтар.	1	16.03
26	10	Парасатылық негізін қалыптастыруда қонақпен сөйлесу әдебі.	1	
27	11	Әдептілік - адам бойындағы жағымды қасиет	1	
IV тоқсан, 8 сағат				
IV		Қоғамдық орын әдебі.	1	
28	1	Мәдениет ошақтарындағы тәртіп әдебі.	1	
29	2	Үйде жүру нормасы.	1	
30	3	Телефон, байланыс құралдарының әдебі.	1	
31	4	Сабакқа дайындалу әдебі.	1	
V		Сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ!.	1	
32	1	Парасаттылық негізіндегі қарым-қатынас.	1	
33	2	Тренинг. «Кемел руханият пен биік ақиқаттың жоғары зерделенген парасатын, сапалы мәдениеті мен әдебін, ар мен намысын қатар ұстаған зиялы ұрпақ».	1	
34	3	Этикет мінез-құлқының принциптері мен компоненттері бойынша қорытынды	1	
Барлығы			34	

Мұғалімге арналған әдебиеттер

1. <https://asu.edu.kz/> сайты. Парасаттылық мектебі.
2. <https://bilimdiler.kz/> сайты. Әдеп үйірме сабағының күнтізбелік жоспары. Р.К. Асипова.
3. Ә.Табылдиев. «Тәрбие өрнектері» Алматы «Мектеп» 1989ж
4. Кенжеахметұлы С. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. Алматы, 2006ж.
5. Халықтық педагогика - даналық мектебі. Аманова Ғ. Алматы, 2012ж
6. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы. «Білім туралы» заңы.
7. 1. Сыныптағы тәрбие журналы.
8. 2. Өзін-өзі тану оқулығы.
9. 1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы. Алматы 1999ж.
10. Ж.Б.Қоянбаев., Р.М. Қоянбаев. «Педагогика» Алматы 1998ж.

Оқушыларға ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. М.Жұмабаев «Педагогика» Алматы 1992ж.
2. И.Л.Подласый «Педагогика» Москва 1999ж.
3. Қ.Қ.Жарықбаев., С.Қ.Қалиев. «Қазақстандағы педагогикалық ой-пікірлер антологиясы» Алматы 1995ж.
4. З.Әбілова «Этнопедагогика» Алматы 1997ж.
5. Қ.Қ.Жарықбаев., С.Қ.Қалиев. «Қазақ тәлім-тәрбиесі» Алматы 1995ж.
6. С.Әбенбаев «Мектептегі тәрбие жұмысының әдістері» Алматы 1999ж.
7. И.Н.Баженова «Педагогикалық ізденіс» Алматы 1990ж.
8. Жаппаров А. Оқушылардың сөйлеу дағдыларын қалыптастыру және мазмұндама жүргізудің әдістемесі. Шымкент, 2002 жыл.
9. Кәтенбаева Б. IV -IX сыныптарда тіл ұстарту. А, 1978 жыл.
10. Байтұрсынов. Тіл тағлымы. А, Анатілі, 1992 жыл.

«Қаралды» _____
Пед кеңесте № 1
«28» 08 2021 ж.

«Бекітемін» _____
Қыналы НОББМ директоры Ж.К.Калиева

«Келісілді» _____
Аудандық білім бөлімінің
басшысы: Д.Б.Сейілханов
07.09.2021 ж.

Тақырыбы:

"Сиқырлы сандар әлемі"
(Элективті курс)

Сыныбы: 6

Орындады: _____ Калиева Ж.К.
Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
Ә/Б отырысында қаралды: _____ Скакова Р.М.
Ә/Б жетекшісі
Хаттама № 1 «28» 08 _____ 2021ж.
Тексерілді: _____ Жолдасова Ж.А.
Оқу ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

Бүгінгі адам сандарсыз өмірін елесте алмайтыны анық. Адамның тұла бойынан бастап, жүріп-тұруы, ішіп-жемі, еңбегі мен демалысы барлығы да сандарға тәуелді. Бүгінде есепсіз күнімізді елестету мүмкін емес. Сандардың дәурені жүріп тұр. Тіпті тауарларды айтпағанда адамдардың өзіне ғана тән жеке сандары болады дегенді біраз жыл бұрын айтқанда ешкім сенбес пе еді. Бүгінде тауарды сатып алу, қарыз алу т.т. белгілі сандармен бекітілген нөмірлер арқылы жүзеге асырылады. Ақпараттық заманда кез келген хабар, мәтін белгілі сандардан құралған код арқылы жеткізіледі. Әр аттам жерде біз сандармен кездесеміз. Оларға көзіміз үйреніп, жауырынымызға жазылғаны соншалық оларға мән де бермейтін болғанбыз. Сандардың біздің өмірдегі атқарар жүгінің ауырлығы нешік? Міне, осы тұрғыдан алғанда курс оқушының сандар сырын тілдің грамматикалық тақырыптарымен қатар меңгеруіне, шығармашылық, тұлғалық шарықтауына мүмкіндік береді, интеллектуалдық деңгейін биіктетеді. Бұл оқушының қабілетін дамытады, алған ақпаратты өмірде қолдануға дағдыландырады. Бұл бағдарлама 6-сынып оқушыларына арналған. 1 сағаттан 34 сағат берілген. Қазақ тіліндегі теориялық білімді практикамен ұштастыра отырып, ауызша, жазбаша жұмыстарды сауатты қолдануға үйрету.

Негізгі мақсаты – оқушыларға қазақ тілінің грамматикасын сандық ұғымдармен байланыстыра отырып меңгерту.

Осы мақсаттан келіп туындайтын міндеттер:

- оқушыларға тіл білімі салаларының қыры мен сыры туралы түсіндіре отырып, сандардың адам өміріндегі орны мен маңызы туралы түсініктерін арттыру;
- тіл дыбыстары, сөз таптары мен қосымшалар туралы теориялық білімдерін жүйелеу;
- теориялық білімдерін ауызша, жазбаша сөйлеу тілдерінде орынды қолдануға төселдіру;
- оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту;
- оқу материалдары арқылы ана тілін жетік меңгерген ұлтжанды тұлға қалыптастыру;

Күтілетін нәтиже:

1. Қазақ тілінен берілетін теориялық білімді практикалық жұмыстармен тығыз ұштастырып, тіліміздің өзіндік заңдылықтарын өздерінің ауызша, жазбаша жұмыстарында дұрыс сауатты қолдану;
2. Өтілген грамматикалық ережелердің негізінде мәтінмен жұмыс істеу;
3. Фонетикалық ерекшеліктер, орфографиялық заңдылықтарды дұрыс танып, ұқсас формаларды бірден ажырату үшін салыстыру, талдау жұмыстарын жүргізу;
4. Жай талдау үлгісімен қатар талдаудың жаңа әдісі сатылай кешенді талдау үлгілерін жүргізу;
5. Деңгейлік тапсырмалар орындау;

Қорытындылау; оқушылардың білімі әр тақырыпта өткен сайын тест жұмыстары арқылы бағаланады.

Оқушының білімі мен біліктілігіне қойылатын талаптар:

Оқушылар нені білу керек:

- қазақ тіл білімінің салалары бойынша барлық ережелерді;
- білгенін практика жүзінде іске асыра алуды;
- адам өміріндегі сандардың маңызы мен мәнін;
- орфографиялық заңдылықтарды терең меңгеру;
- салыстыра алу қабілетінің басым болуы;

Оқушылар нені үйрену керек:

- тіліміздің өзіндік заңдылықтарын өз жұмыстарында сауатты қолдану;
- алған ақпараттарды өмірде қолдана білу;
- бір-бірімен пікір алмасу, бірін-бірі тыңдау әдебін;
- өзіндік пікір-көзқарас таныта білуі ;

Мазмұндық бөлім

I бөлім Тіл білімінің салалары – 8 сағат

Тіл білімінің салалары. Сандар не сырды жасырып тұр ?

Лексика. Сандар сиқыры неден басталады ?

Сөздің тура және ауыспалы мағынасы. Сандардың айтары мол.

Омоним, синоним, антоним. Жердегінің барлығының сандық таңбасы бар.

Тұрақты тіркестер. Қасиетті сандар.

Сөздік қор. «Киелі сандар атауының ұлттық сипаты.

Көнерген және жаңа сөздер. «Үш қасиет-төрт кітап»

Фонетика. «4құбылам түгел болса...» (4 саны туралы)

II бөлім Киелі сандар – 7 сағат

Дауысты дыбыстар. «Бес қаруын асынған...» (5 саны)

Дауыссыз дыбыстар. 7 саны – жылдам есте сақтау көлемінің эквиваленті.

Буын, буынның түрлері. 7 санының сиқыры неде?

Үндестік заңы. «Жеті қазына- тоғыз толғау»

Тіл дамыту. 13 санының қасиеті.

Сөзжасам. «13-алғашқы мүшел» Ойтолғау

Жұрнақтар жалғану жолымен жасалған туынды сөздер.

40 санының қасиеті

III бөлім Сөз таптары – 9 сағат

Бірігу жолымен жасалған туынды сөздер. «Сандар әлеміндегі қызықтар»

Қосарлану жолымен жасалған туынды сөздер. Сандар сыры сан алуан.

Тіркесу жолымен жасалған туынды сөздер. Тіркесу жолымен жасалған күрделі сан есімдер.

Сөз таптары. Нумерология ғылымы туралы

Зат есім. Нумерологияның адам өміріндегі маңызы

Зат есімнің түрлері. Әр санда адам тағдыры.

Сын есім. Сандық символдар жүйесі.

Сан есім. Қырық қазына

IV бөлім Білгенге маржан білмеске арзан – 10 сағат

"Кім көп біледі?" мақал-мәтел сайысы

Етістік. «Сан ұғымының алуан сыры.

Мақал-мәтелдерге кездесетін сандық ұғымдар

Сандардың жазылу емлесі. Рим цифрларының жазылу емлесі

"Өз үйім-берік қамалым" сан есімдерді қатыстыра отырып шағын әңгіме жазу

"Мың бір мақал, жүз бір жұмбақ" сайысы

Сандық ребустар шешу

Кроссвордтар шешу

Есімдік. «Қырықтың бірі-Қыдыр...»

Тіл дамыту "Менің өмірімдегі киелі сандар"

Нормотивтік бөлім

Аптасына -1 сағат, барлығы 34 сағат

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
1	Тіл білімінің салалары. Сандар не сырды жасырып тұр ?	1	02.09
2	Лексика. Сандар сиқыры неден басталады ?	1	09.09
3	Сөздің тура және ауыспалы мағынасы.Сандардың айтары мол.	1	16.09
4	Тіл қарым-қатынас құралы. Жердегінің барлығының сандық таңбасы бар.	1	23.09
5	Тұрақты тіркестер.Қасиетті сандар.	1	30.09
6	Сөздік қор. «Киелі сандар атауының ұлттық сипаты.	1	07.10
7	Көнерген және жаңа сөздер.«Үш қасиет-төрт кітап»	1	14.10
8	Фонетика. «4 құбылам түтел болса.....» (4 саны туралы)	1	21.10
9	Дауысты дыбыстар. «Бес қаруын асынған...» (5 саны)		
10	Дауыссыз дыбыстар.7 саны – жылдам есте сақтау көлемінің эквиваленті.	1	28.10
11	Буын,буынның түрлері.7 санының сиқыры неде?	1	11.11
12	Адамзат үшін тілдің маңызы «Жеті қазына- тоғыз толғау»	1	18.11
13	Тіл дамыту.13 санының қасиеті.	1	25.11
14	Сөзжасам. «13-алғашқы мүшел» Ойтолғау	1	02.12
15	Жұрнақтар жалғану жолымен жасалған туынды сөздер. 40 санының қасиеті	1	09.12
16	«Сандар әлеміндегі қызықтар»	1	15.12
17	Сандардың сыры сан алуан.	1	23.12
18	Үндестік заңы. Сандар да,сыр шертеді	1	13.01
19	Оқшау сөздер.Нумерология ғылымы туралы	1	20.01
20	Зат есім. Нумерологияның адам өміріндегі маңызы	1	27.01
21	Зат есімнің түрлері.Әр санда адам тағдыры.	1	03.02
22	Сын есім. Сандық символдар жүйесі.	1	10.02
23	Сан есім.Қырық қазына	1	17.02
24	Күрделі сөздер.«Қырықтың бірі-Қыдыр...»	1	24.02
25	Сөздердің ауыспалы мағнасы."Кім көп біледі?" мақал-мәтел сайысы	1	03.03
26	Сөз таптары. «Сан ұғымының алуан сыры.	1	10.03
27	Мақал-мәтелдерге кездесетін сандық ұғымдар	1	17.03
28	Сандардың жазылу емлесі.Рим цифрларының жазылу емлесі	1	31.03
29	"Өз үйім-берік қамалым"сан есімдерді қатыстыра отырып шағын әңгіме жазу	1	07.04
30	"Мың бір мақал,жүз бір жұмбақ"сайысы	1	14.04
31	Сандық ребустар шешу	1	21.04
32	Кроссвордтар шешу	1	28.04
33	Тіл дамыту "Менің өмірімдегі киелі сандар"	1	05.05
34	Нәтиже сабақ.	1	12.05

Ақпараттық –әдістемелік бөлім

«Сиқырлы сандар әлемі» бағдарламасы оқушылардың жаңа ақпаратты күнделікті өмірде қолдану дағдыларын жетілдіре отырып, өзіндік пікірі бар тұлға болып жетілуіне мүмкіндік береді. Оқушының жеке, жұппен, топпен жұмыс істеу дағдысы қалыптасады. Бағдарламалық материал оқушылардың өз білімін тереңдетуге әсер етеді, оқушылар қабілетінің мейлінше кемелдене түсуіне мүмкіндік береді. Бағдарламада қамтылған тапсырмалар оқушылардың жас шамасына сәйкес алынды.

Көрнекіліктер: көркем мәтіндер ,мақал-мәтелдер,жұмбақтар,сандық сөз жұмбақтар, тірек - сызбалар, кестелер.

Оқушыларды бағалау төмендегідей шарттар бойынша жүзеге асырылады.

- тапсырмаларды орындауға төселуі;
- оқушылардың тапсырмаларды орындау барысында шапшаңдық;
- сөздерді талдау, оң нәтижеге жетуі;
- оқушылардың жұптасып және топта жұмыс жасауы;
- жеке пікір, мәлімет;

Мұғалім пайдаланатын әдебиеттер:

1. Аюбай Құралұлы. «Ұлттық дүниетаным» Алматы, 2002 ж
2. С.Елбаев, Н.Шәкуов. «Математикалық кеш.» Алматы, 2007 ж
3. Ғаламтор желісі. «bilimdiler.kz»
4. Уәлиев Н. «Жұмбақ сандар» /Жалын. 2008 ж
5. Киелі сан есімдер әлемі «Шоқан тағлымы» 2003 ж
6. Ф.Р.Ахметжанова. Қ.С.Дүсіпбаева «Қасиетті сандар қатысқан қазақ ескіліктері» 2013 ж
7. Ә.Доспанбетов «Қырық қазына» Алматы, 2015 ж
8. М.Бақытбек «Жас Алаш» газеті Алматы, 2016 ж
9. И.М. Абдуллаев. Ж.Көкенова. Математикада жүргізілетін сыныптан тыс жұмыстар. Алматы, 2001
10. Ә.Т.Қайдар. Халық даналығы-Алматы- 2004 ж
11. А.Ысқақов. Қазіргі қазақ тілі – Алматы- 2000 ж
12. Қ.С. Дүсіпбаева «Қазақ ескіліктерінің сандар жүйесіндегі тілдік көріністері» Алматы, 2001 ж

Оқушыларға пайдалануға ұсынылатын әдебиеттер:

1. М.Т.Тәжекенова. Қ.Ш.Нарлыбай. «Сандар сыры» Алматы, 2002 ж
2. Ол кім ? Бұл не ? Энциклопедиясы .Алматы, 2013 ж
3. С.О.Ырзықұлы. «7 санының киесі» Алматы, 2006 ж
4. Мақал-мәтелдер жинағы. Алматы, 2000 ж
5. К.Бектұров "Қазақ тілі" "Атамұра" 2006 ж
6. С.Н.Елтұрова. Б.Р.Санкұров «Қазақ ұғымындағы киелі сандар» Алматы, 2005 ж
7. Энциклопедиялық анықтамалық. Алматы, 2016 ж
8. Ж.Жеткізген "Халық даналығы» Алматы, 2001 ж
9. «Ана тілі» газеті 2017 ж №3,8,11. 2018 ж. №5-6.
10. Б.Тоғысбаев, А.Сужикова "" Алматы, 2006 ж
11. Ғаламтор желісі. «bilimdiler.kz»

«Қаралды»
Пед.кеңесте № 1
«28» 08 2020 ж.

«Бекітемін»
Қыналы НОББМ директоры Ж.К.Калиева

«Келісілді»
Аудандық білім
бөлімінің басшысы
Д.Б.Сейілханов
07.09.2021 ж.

Тақырыбы: «Ұлттық құндылықтар және құқықтық сауаттылық»
(элективті курс)

Сыныбы-5

Орындады: Кеулімжаев С.К. дінтану пәнінің мұғалімі
Ә/Б отырысында қаралды Баран Ә/Б жетекшісі: З.Қаржаубаева
Тексерілді: Жолдас Жолдасова Ж.Ә
Оқу ісінің меңгерушісі
№ 1 хаттама 24 күні 08 айы 2021 жыл

Түсінік хат

Бағдарламаның бағыты-білімділік.

Бағдарламаның өзектілігі: ҚР-ның құқықтық және азаматтық қоғам құру іс-
*әрекеттеріне байланысты жасөспірімдерді ұлттық құндылықтар аясында тәрбиелеу және
құқықтық білімділік деңгейін көтеру;

Бағдарламаның мақсаты: Әлемінң ежелгі мемлекеттері мен Ежелгі Қазақстанда өмір
сүрген мемлекеттердің саяи-экономикалық, әлеуметтік даму барысында қандай ортақ
құндылықтарды негізге алғанын таныстыра түсіндіру және қазақтың ұлттық
құндылықтарын оқушылардың бойына сіңіре отырып рухани мәдениетін
дамыту, құқықтық сауаттылықтың бастапқы ұғымдарын қалыптастыру;

Міндеттері:

- Ежелгі заманның мемлекеттері мен ежелгі ата-бабаларымыздың негізгі ұстанған
құндылықтарын саралап, айқындап жүйелеу;
- Қазақтың ұлттық құндылықтарынң өміріміздегі маңыздылығын көрсету;
- Құқықтық , құқықтық сауаттылық ұғымдарын қалыптастырып түсіндіру;

Күтілетін нәтижелер: Оқушылар ұлттық құндылықтарды игереді, әр оқушы өз санасы
дәрежесінде бойына сіңіреді, келешек өмірлік құндылықтарды ұстаным ретінде айқындай,
бастайды, өз халқының және басқа елдердің өткен тарихы мен мәдениетіне құрметпен
қарауға дағдыландырады, азаматтық және патриоттық қасиеттерін қалыптастырады,
ойлау, танымдық қызығушылық, зерттеу, анықтау, талдау, бағалау дағдыларының дамуына
ықпал етеді.

Курс құрылымы мен мазмұны жағынан орта білім беру саласындағы оқу бағдарламасына
және оның стандарттарына сай жасалынған. Бағдарлама кіріспе, бөлімдерден және
қорытындыдан тұрады. Бөлімдер жүйелі түрде орналасқан және бір-бірімен
сабақтастықты сақтап байланысқан.

Мазмұндық бөлім

Кіріспе-1 сағат

I бөлім.Ежелгі мемлекеттердің саяси-құқықтық дамуындағы әділдік пен адалдық көріністері-7 сағат

Ежелгі Египет.Ежелгі Вавилон.Заратустра қағидасы. Ежелгі Үндістандағы саяси-құқықтық ойлар. Ежелгі Қытай ілімдері.Ежелгі Грекия. Ежелгі Рим.

II бөлім. Қазақтың ата-бабаларының әділдікке негізделген даму тарихы.-3 сағат
«Сақтар – олар әлемдегі ең әділ, ең шыншыл халық». Ғұндардың мұрагерлік әдет заңдары мен меншік заңдары. «Билер кеңесі»

III бөлім. Халқымыздың ұлттық құндылықтары- 3 сағат
Қазақ халқының ұлттық рухани құндылықтары әлеміне саяхат.Атадан мирастықпен берілген қасиет –Адалдық. Ұлттық қасиеттердің бірі- Әділдік

IV бөлім Адамгершілікке, елдікке тәрбиелейтін салт-дәстүр мен әдет-ғұрыптар-3 сағат
Үлкенді сыйлау. Ата-ананы құрметтеу.Балаға арналған салт-дәстүрлер.Жеті ата.

V бөлім.Құқық ұғымы. Құқықтық сауаттылық деген не?-2 сағат

Қорытынды

Нормативті бөлім
(Аптасына- 0,5 сағат, барлығы -17 сағат)

p/c	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі	Негізгі мазмұны
1	Кіріспе	1	08.09	Ұлттық құндылықтар және құқықтық сауаттылық курсымен таныстыру
2	Ежелгі Египет	1	13.09	Ежелгі Египеттің саяси-құқықтық дамуы
3	Ежелгі Вавилон	1	20.09	Ежелгі Вавилонның саяси-құқықтық дамуы
4	Заратустра қағидасы	1	27.09	Заратустра іліміндегі жалпыадамзаттық құндылықтар
5	Ежелгі Үндістан	1	04.10	Буддизм дініндегі адамзаттың ізгілікті өмірге қол жеткізу қағидасы
6	Ежелгі Қытай	1	11.10	Конфуций ілімі, даосизм мен легизм олардың ерекшеліктері
7	Ежелгі Грекия	1	18.10	Ежелгі грек ойшылдары, қоғам дамуындағы құндылықтары
8	Ежелгі Рим	1	25.10	Рим ойшылдарының ұстанған құндылықтары
9	«Сақтар- олар әлемдегі ең әділ, ең шыншыл халық»	1	08.11	Сақ қоғамының қағидалары
10	Ғұндардың мұрагерлік әдет заңдары	1	15.11	Ғұн қоғамындағы әдет пен меншік заңдары
11	Үйсіндердің әділдікті ту еткен «Билер кеңесі»	1	22.11	Саяси құқықтық даму ерекшеліктері
12	Қазақ халқының ұлттық рухани құндылықтары	1	29.11	Қазақ халқының құндылықтары туралы жалпы шолу
13	Атадан мирастықпен берілген қасиет- Адалдық	1	06.12	Қазақ халқына тән құндылықтар
14	Қазақ халқының қасиеттері	1	13.12	Салт-дәстүрлерінің тәрбиелік мәні
15	Құқық ұғымы	1	20.12	Әлеуметтік нормалар Құқық ұғымы
16	Құқықтық сауаттылық деген не?	1	20.12	Адам. Қоғам. Құқық.
17	Қорытынды	1	27.12	Құқықтық сауаттылықтың адам өміріндегі маңызы.

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Курс құрылымы мен мазмұны жағынан орта білім беру саласындағы оқу бағдарламасына және оның стандарттарына сай жасалынған. Бағдарлама кіріспе, бөлімдерден және қорытындыдан тұрады. Бөлімдер жүйелі түрде орналасқан және бір-бірімен сабақтастықты сақтап байланысқан.

Курс барысында білім алушылардың құқықтық сауаттылықтарын арттыра отырып жалпыадамзаттық құндылықтарды дәріптеп, өз бойларына сіңіре алуына жағдай жасаймын. Осыған орай мынадай тиімді оқу әдістерін қолданамын.

-Ойқозғау;

-Пікірлесу

-Зерттеу әдістері

-шығармашылық әдістер т.б

Сонымен қатар, маңыздылық аймағы, шағын шолу, ыстық орындық т.б. оқу әдістерін керекті мағлұматтарды іріктеп, саналарына сіңіруі үшін қолданамын.

Пайдаланылған әдебиеттер

Мұғалімге арналған әдебиеттер:

- 1.Бахти Асан Шумеры.Скифы.Казахи.Алматы. Издательский Дом»Кочевники»2002
- 2.Ермұханова Х.К. Қазақстан тарихы.Алматы.ШЫҢ кітап,2010
- 3.Гаипов З,Жандосова Ш Саяси ілімдер тарихы. ҚР БЖҒ Министрлігі Ғылым комиттеті.Философия. Саясаттану және дінтану институты. Алматы,2015 ж
- 4.Қани М. ҚАЗАҚТЫҢ КӨНЕ ТАРИХЫ Алматы «Жалын»1993
- 5.Смағұлова А.С. Қазақтың әдет-ғұрып заңдары.ҚР БЖҒ Министрлігі Ақтөбе 2004
- 6.Мұхамедов М,Сатершинов Б,Сырымбетұлы Б Саяси құқықтық ілімдер тарихы.Оқу құралы.Алматы1996ж

Оқушыға арналған әдебиеттер:

- 1.Балалар энциклопедиясы
- 2..Қани М. ҚАЗАҚТЫҢ КӨНЕ ТАРИХЫ Алматы «Жалын»1993
- 3.Смағұлова А.С. Қазақтың әдет-ғұрып заңдары.ҚР БЖҒ Министрлігі Ақтөбе 2004
- 4.Мұхамедов М,Сатершинов Б,Сырымбетұлы Б Саяси құқықтық ілімдер тарихы.Оқу құралы.Алматы1996ж

«Қаралды» _____

Пед кеңесте № 1

«18» 08 2021 жыл

«Бекітемін» _____ Ж.Ж.Калиева

Мектеп директоры

Келісілді: _____ Б.Сейлханов

Аудандық білім бөлімінің басшысы

Медиасауаттылық

(Элективті курс)

8-сыныпқа арналған

Сыныбы: 8

Орындады: Ж.С.Жолдасова

Информатика пәнінің мұғалімі

Ә/Б отырысында қаралды: _____ Қаржаубаева З.Н.

Ә/Б жетекшісі

Хаттама № 1 «28» 08 2021 ж.

Тексерілді: _____ Жолдасова Ж.С.

Оқу ісінің меңгерушісі

**Жалпы орта білім беру деңгейінің 8- сыныптарына арналған
"Медиасауаттылық" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы оқу
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

«Білім туралы», «Педагог мәртебесі туралы», «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары» (2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығы (өзгерістермен және толықтырулармен 2020 жылғы 28 тамыздағы №372 бұйрық), «Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» ҚР БҒМ (2013 жылғы 3 сәуірдегі №115 бұйрығы және өзгерістермен және толықтыруларымен 2020 жылғы 27 қарашадағы №496с бұйрық), «Оқулықтардың, оқу-әдістемелік кешендердің, оқу құралдарының және басқа да қосымша әдебиеттердің, оның ішінде электрондық тасымалдау құралдары тізбесін бекіту туралы» (ҚР БҒМ 2021 жылғы 10 маусымдағы №286 бұйрығы); Оқу жоспарлары *ҚР БҒМ 2012 жылғы 8 қарашадағы №500 бұйрығымен* бекітілген (2021 жылғы 25 наурыздағы № 125 бұйрықпен енгізілген өзгерістерімен және толықтыруларымен) 2018 жылғы 4 қыркүйектегі № 441 бұйрығына сәйкес бекітілген). Мереке күндеріне сәйкес келген сабақтар басқа күндерге ауыстырылады. Осы жағдайда сабақтардың тақырыптары/оқу мақсаттары *оқу бағдарламасының мазмұнына сәйкес кіріктірілуі қажет.*

2. **2021-2022 оқу жылында 8 сыныптарда** «Информатика» оқу пәні ҚР БҒМ 2019 жылғы 7 наурыздағы №105 бұйрығымен бекітілген жаңартылған мазмұн бойынша үлгілік оқу бағдарламасымен оқытылады.

8-сыныптарда «Информатика» оқу пәнін оқытуға бөлінген апталық жүктеме: 1 сағат аптасына, барлығы 34 сағат

«Медиасауаттылық» пәнінің мазмұны:

Кіріспенің орнына. ОҚЫТУДЫҢ ҮЗДІК ТӘЖІРБИЕЛЕРІ ЖАЙЛЫ БІРЕР СӨЗ. Медиасауаттылық Медиалық және ақпараттық сауаттылық (МАС) Демократиялық дискурс және медиа. МАС құзіреті (ЮНЕСКО жүйесі бойынша). Жаңа медиа, жаңа форматтар. Конвергенция және медиа бизнестің трендтері. Өшпенділік тілі және БАҚ-тағы кемсітушілік Ақпараттық соғыстар, кемсітушілік. Өшпенділік тілінің технологиясы, стереотиптер. БАҚ-та алауыздық тудырудың маркерлері. Жеке және қоғамдық медиа-гигиена. Ақпараттық қауіпсіздік қағидалары. Ақпарат алаңы Ақпарат алаңы, ақпарат көздері. Сыни ойлау Ақпарат беру және насихат. Насихаттың механизмдері. Авторлық жанрлар: редакциялық мақалалар, бағандар. Ақпараттық жанрлар: сұхбат, репортаж Журналистикағы өзін-өзі реттеу Ақпарат сапасын бағалау әдістері МЕДИАӨНДІРІС. Жаңалықтарды іріктеу Жаңалықтарды таңдайтын технология: бақылау, аудитория. Күн тәртібі теориясы. Фейк: жалған ақпаратты кім және не себепті шығарады? Тақырып, жаңалықтарды безендіру ережелері. Медиа-бизнес. Контенттің жасалуы. Фото және видео журналистика Фото және видеоның мағынасы мен әсері. Фото және фотошоп, видео және видеоредакторлар. Сурет пен видеоматериалдарды пайдалану

ережелері. Әлеуметтік медиа Әлеуметтік желі қағидалары Әлеуметтік желілерде жалған ақпараттың таралуы Желідегі этикалық Практикум.

Қазіргі демократиялық қоғамда медианың (коммуникация құралдары) қоғамдық пікірді қалыптастырудағы рөлі өте үлкен.

Мақсаты – оқушылардың бойында коммуникация құралдарын қауіпсіз пайдалануға қажетті құзіреттерді қалыптастыру; өз көзқарасын білдіруге, жеке танымын қалыптастыруға, өмір бойы ізденуге, оқуға, жаңа білім алуға машықтануға көмектесу

Медианың негізгі міндеті – азаматтарға елде және әлемде болып жатқан оқиғалар жайында ақпарат беру. Қазіргі заманда сауатты адамның оқи алуы, санай алуы және жаза алуы аздық етеді. Әртүрлі медиа мен түрлі ақпараттық арналар арқылы ақпарат келіп түседі. Оқушылардың ақпаратты табу үшін, пайдалы қырынан пайдалану үшін, сыни тұрғыда ойлап-қорыту үшін қабілет-қарымы жетпей жатады. Ол үшін медиа және ақпараттық сауаттылық деп аталатын дағдыны мықтап игеру керек.

Медиасауаттылық – бейнелерді (образдарды), дыбыстарды және хабарламаларды алу, талдап-сараптау және бағалау қабілеті, сонымен қатар медиа әлемде жеке максаттарда дұрыс байланыс орнату қабілеті. Медиасауаттылыққа мына құзіреттер жатады:

- Эстетикалық және шығармашылық: медиаконтентті зерделеу, жасау және түсіндіру қабілеті. Бұл қабілеттерді оқушылар өз беттерінше медиаконтент жасау арқылы қалыптастыра алады.
- Байланыс және коммуникация: медианың жәрдемімен қарым-қатынас орнату және түрлі медиа рөлдерді жобалай білу қабілеті, яғни ақпарат тұтынушы және ақпарат жеткізуші болып көру. Оқушылар бұған серіктестік орнату және тәжірбиелік тапсырмаларды орындау барысында үйренеді. Байланыс орнату дағдылары өз көзқарастарын білдіруге дағдылануға көмектеседі.
- Сыни ойлау және талдау: медиаформаларды және олардың мазмұнын әртүрлі талдау құралдарының көмегімен түсіну, түсіндіру және бағалау қабілеті.
- Қауіпсіздік: мәселелерді шешу және жағымсыз жағдайлардан аулақ болу. Интернеттегі қауіпсіздік туралы айтар болсақ, адамның жеке өміріне зиян келтіретін контенттен және қауіпті байланыстардан сақ болу керек.
- Медиа және ақпараттық сауаттылық – медианы, бұқаралық ақпарат құралдарын және басқа да ақпарат көздерін (кітапхана, мұрағат, мұражай) тиімді пайдалану қабілеті. Бұл сыни ойлау және өмір бойы оқу, іздену, білім алу дағдыларымен байланысты. Бұлар – азаматтық қоғамда белсенді өмір сүріп, әлеуметтену үшін өте қажетті дағдылар.

**Медиасауаттылық пәні бойынша күнтізбелік тақырыптық жоспар
8-сынып(34 сағат, аптасына 1 сағат)**

Бөлімдер	Сабақтың №	Тақырыптар	Саны	Мерзімі
		1-тоқсан		
Медиа тарихы: XXI ғасырға калай жеттік	1	Адамзат коммуникациясы – ым-ишарадан жазуға дейінгі жол	1	
	2	Медианың даму тарихы	1	
	3	Ақпаратты түрлендіру құралдарының эволюциясы.	1	
	4	Компьютер мен интернеттің дамуы.	1	
	5	Медиа түрлері	1	
Медиаөріс пен медиасауат	6	Қазіргі заманғы мифтер: жалған теориялар мен жалған ғылым	1	
	7	Медиа әлемі	1	
	8	Медиа әлемі мен медиасауат	1	
		2-тоқсан	8	
Фейк пен фантазия: біз неге және неліктен сенеміз Ақпарат. Ақпарат көздері ..	9	Өнердегі ойдан шығару: кино, театр, әдебиет	1	
	10	Балаларға арналған ертегілер мен ересектерге арналған ертегілердің айырмашылығы неде?	1	
	11	Балаларға арналған ертегілердің пайдасы	1	
	12	Қорқынышты фильмдер мен кинофантастика	1	
	13	Кинодағы музыка және эмоцияға манипуляция	1	
	14-15	Ақпарат және оның сипаттары. Ақпараттың сипаттарын бұрмалау және оның салдары..	2	
	16	Қазіргі заманғы ақпарат көздері және олардың сипаты. Жаһандық ақпарат кеңістігі.	1	
		3-тоқсан	10	
Формалық логика: жас сарбаз курсы.. Медиа мен жарнама Киберқауіпсіздік	17	Манипуляция түрлері және олармен күрес тәсілдері. Манипуляция және онымен күрес тарихы	1	
	18	Логикалық қулықтар (қателер) жіктелмесі. Petitio principii түрлер	1	
	19	Жарнама мен медиа . Жарнама тарихы.	1	
	20	Визуал материал түрлері. Жарнаманың функциялары	1	
	21	Интернет пен әлеуметтік желідегі қатерлер.	1	
	22	Әлеуметтік желіде туындауы мүмкін проблемалар. Әлеуметтік желідегі аккаунтымызды қалай қорғаймыз?	1	

	23	Парольді қолдануға қатысты кеңестер . Аккаунттарыңа бөтен компьютерден кірудің қауіпі	1	
	24-25	Проблемалардың қайнар көздері. Жарнама берушілер	2	
	26	Цифр әлеміндегі қылмыскерлерден қалай қорғанамыз? .	1	
		4-тоқсан	10	
Әлеуметтік желілердегі құпиялық «Қараңғы» әлеуметтік медиа.	27	Компьютер вирустары. Вирустардан қалай қорғану керек? Заңға қайшы әрекетке араласу ..	1	
	28	Құқық қорғау органдары не істейді? Әлеуметтік желідегі қауіпсіздік ережелері	1	
	29-30	Фото- және видеофейктерді кім жасайды? Яндекс.Картинки мүмкіндіктері Factcheck.kz ұсынған қазақстандық кейс.	2	
	31-32	Келешектің ақпараттық қаруы. Dark Social дегеніміз не?	2	
	33	Мессенджердегі хабарламаны қалай тексеру керек?	1	
	34	Dark Social желілеріне қайтіп жарық түсіреміз? .		
			34	

Мазмұндық бөлім

Медиа тарихы: ХХІ ғасырға қалай жеттік. Медиаөріс пен медиасауат -8 сағат

Адамзат коммуникациясы – ым-ишарадан жазуға дейінгі жол

Медианың даму тарихы

Ақпаратты түрлендіру құралдарының эволюциясы.

Компьютер мен интернеттің дамуы. Медиа түрлері

Қазіргі заманғы мифтер: жалған теориялар мен жалған ғылым Медиа әлемі

Медиа әлемі мен медиасауат

Фейк пен фантазия: біз неге және неліктен сенеміз

Ақпарат. Ақпарат көздері .. 8 сағат

Өнердегі ойдан шығару: кино, театр, әдебиет

Балаларға арналған ертегілер мен ересектерге арналған ертегілердің айырмашылығы

неде? Балаларға арналған ертегілердің пайдасы Қорқынышты фильмдер мен

кинофантастика Кинодағы музыка және эмоцияға манипуляция

Ақпарат және оның сипаттары. Ақпараттың сипаттарын бұрмалау және оның

салдары..

Қазіргі заманғы ақпарат көздері және олардың сипаты. Жаһандық ақпарат кеңістігі.

Формалық логика: жас сарбаз курсы..

Медиа мен жарнама. Киберқауіпсіздік – 10 сағат

Манипуляция түрлері және олармен күрес тәсілдері. Манипуляция және онымен

күрес

тарихы Логикалық қулықтар (қателер) жіктемесі. Petitio principii түрлер

Жарнама мен медиа . Жарнама тарихы. Визуал материал түрлері. Жарнаманың

функциялары Интернет пен әлеуметтік желідегі қатерлер.

Әлеуметтік желіде туындауы мүмкін проблемалар. Әлеуметтік желідегі

аккаунтымызды қалай қорғаймыз? Парольді қолдануға қатысты кеңестер .

Аккаунттарыңа бөтен компьютерден кірудің қаупіү Проблемалардың қайнар көздері.

Жарнама берушілер Цифр әлеміндегі қылмыскерлерден қалай қорғанамыз? .

Әлеуметтік желілердегі құпиялық

«Қараңғы» әлеуметтік медиа – 10 сағат

Компьютер вирустары. Вирустардан қалай қорғану керек? Заңға қайшы әрекетке

араласу ..Құқық қорғау органдары не істейді? Әлеуметтік желідегі қауіпсіздік

ережелері Фото- және видеофейктерді кім жасайды? Яндекс.Картинки мүмкіндіктері

Factcheck.kz ұсынған қазақстандық кейс. Келешектің ақпараттық қаруы. Dark Social

дегеніміз не? Мессенджердегі хабарламаны қалай тексеру керек?

Dark Social желілеріне қайтіп жарық түсіреміз? .

Мұғалімге арналған әдебиеттер :

1. Халықова К.З «Информатиканы оқыту әдістемесі» -Алматы, Білім, 2000 ж.
2. Мұхамбетжанова С.Т. «Мектеп информатикасын оқыту әдістемесі» (7- 11 сынып материалдары негізінде) –Алматы,2006.
- 3.Е.Қ.Балапанов, Бөрібаев Б., А.Б. Дәулетқұлов “Информатикадан 30 сабақ” Алматы “Шартарап”-1998.
- 4.Информатикадан білім беру стандарты 9-11 кл, Алматы -1998.
5. Лапчик М,П “Информатиканы оқыту әдістемесі”. Оқу құралы А, 1994.
- 6.«Информатика негіздері» журналы №1, 2012 ж,4б
- 7.К.З. Халықова. Информатиканы оқыту әдістемесі Алматы. Білім баспасы-2015ж ,93б
- 8.«Компьютерді қолданудың педагогикалық мәселелері» Қ. Шәдиев. Қазақстан мектебі №5, 2013-7 б.
- 9.«Физика Қазақстан мектебінде» журналы №3(33), 2012ж.75 б
- 10«Ақпараттық технологияларды қолдану» М. Ғалымжанова Информатика негіздері. №3, (8)2012 ж, 36б.

Оқушыларға арналған әдебиеттер:

- 1.Ермеков Н. ИНФОРМАТИКА:7сынып.Оқулық/Ред.бас/н Ж.Қараев.-А.:Жазушы,2001.-219 бет
- 2.Ермеков Н. Информатика 8 сынып:оқулық.-А. :Жазушы, 2002.-224б
3. Ермеков Н. Информатика. 8-сынып Оқулық Ред. баскар. Ж.А.Жараев.-А.:Жазушы,2001.-192 бет.
4. Информатика:7-11 сынып.-А.: Республикалық баспа кабинеті,1998.-178 б
5. М.Н. Байжұманов Информатика:оқу құралы. .-Астана: Эверо,2004.-232б.
6. Г.Ә. Жапарова «Информатика негіздері» Алматы, 2006
7. Н.Т.Ермеков «Есептеуіш техника негіздері» Астана: Фолиант, 2007
8. А.В.Могилев, Н.И. Пак, Е.К. Хеннер «Информатика» Москва-2004
- 9.Информатика әлеміне саяхат оқулығы.
- 10.Балапанов.Е.Қ, Бөрібаев.Б, Даулетқұлов.А.В «Жаңа информациялық технологиялар: Информатикадан 30 сабақ».

«Қаралды»

Пед кеңесте № 1

«28» 08 2021 ж.

«Бекітемін»

Қыналы НОББМ директоры Ж.К.Калиева

«Келісілді»

Аудандық білім бөлімінің
басшысы: Д.Б.Сейілханов

07.09.2021 ж.

Тақырыбы:

"Күрделенген есептерді шығару "
(элективті курс)

Сыныбы: 9

Орындады: А.Т. Қанапин

Химия және биология пәнінің мұғалімі

Ә/Б отырысында қаралды: Скакова Р.М

Ә/Б жетекшісі

Хаттама № 1 «24» 08 2021 ж.

Тексерілді: Жолдасова Ж.А

Оқу ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

Бұл бағдарлама жалпы орта білім беретін мектептің 9– сыныбына арналады.

Бұл курста оқушылардың өз беттерінше есеп шығара отырып, білімдерін одан әрі толықтырып, жаңа ақпараттар беру. Яғни, әр оқушы өзінің алған теориялық білімін есептер шығару барысында пайдалану керек.

Оқу құралы ретінде дәріс, дидактикалық материалдар, химия есептер жинағы, қосымша әдебиеттер қолданылады. Бағдарлама бойынша қарастырылатын материалды оқушының қызығушылығына, бейімдігіне, біліктілігіне сүйене отырып бұрын шығарып көрмеген есептер шағарады.

Химия курсы оның негізгі үш бөлімнен тұратынын көрсетеді:

Жалпы химия (химияның негізгі түсініктері мен заңдылықтарын оқытады);

Бейорганикалық химия

Органикалық химия

Бұл курстың материалдары химияның осы бөлімдерінен тұрады.

Оқушылардың өзіндік дайындалуы үшін типтік есептер шығарып, өзіндік жұмыстар орындауға беріледі

Курстың мақсаты

Курстың негізгі мақсаты – оқушылардың химиядан алған білімдерін тиянақтау, қорытындылау және жүйелеу. Осы мақсатта түрлі тақырыптарға есептер шығартып жаттығулар орындатудың маңызы зор.

Заттардың формуласын жазып, олардың атауын, химиялық реакция теңдеулері мен сызбанұсқаларын жазып, дағдыланбаса, алған білімдері дәйекті және тиянақты болмайды. осыған орай, әрбір тақырыпта алған білімдерін есептер мен жаттығулар арқылы бекіту шарт. Осы тұрғыда жұмыс жасау оқушының білім, білік дағдыларының жетілуіне өмір жолын таңдауда жетістіктерге жетелейді. Өзіндік ізденіске, алдына мақсат қойып, өз бетінше жұмыс жасау жеке тұлғаны тәрбиелейді.

Курстың міндеттері

Оқушылардың есеп шығару барысында халықаралық бірліктер жүйесін сақтап дұрыс жазуға және есептер шығару алгоритмін дұрыс орындауға үйрету, есеп шығару дағдысына ынталандыру және алған білімдерін әртүрлі байқаулардағы және өзіндік жұмыстың есептерін шешу үшін қолданады. Әр түрлі өзіндік жұмыстар жүргізу арқылы оқушылардың қызығушылығы мен икемділігін жетілдіру; Қосымша мәліметтер арқылы оқушылардың осы саладағы алған білімдерін тиянақтап, ой - өрісін кеңейтуге мүмкіндік туғызу; Сан түрлі есептермен жұмыс жасай отырып, іскерлігі мен біліктілігін арттыру; Оқушылардың білімдерін жетілдіру үшін мамандық таңдау жолында дұрыс шешім қабылдауына бағыт – бағдар беру; Химиялық формулаларға байланысты есептерді шешу және жеке тапсырмаларын орындау негізінде оқушылардың ой - өрісін дамыту; Осы курс материалдарын оқи отырып, болашақта химия және химиялық технология бойынша таңдалатын мамандықтарын игеруге септігін тигізу.

Пән аралық кіріктірулер

Химиямен байланысы.

«Валенттілік» және «Химиялық байланыс» ұғымдарына есеп шығару барысында сүйену.

Физикамен байланысы.

Кейбір физикалық формулаларды есеп шығару барысында пайдалану.

Математикамен байланысы.

Есептер шығару кезінде математикалық әдіс – тәсілдерді пайдаланып орындау.

Оқушылардың дайындығына қойылатын талаптар:

Кейбір мектеп бағдарламасында оқылған есептерді шығару алгоритмін білу керек;

Физикалық шамалардың таңбалануын, өлшем бірлігін білуі тиіс;

Өлшем бірліктерді СИ жүйесіне айналдыра білуі керек;

Өткен сыныптардағы өтілген материалдарды толық меңгеруі тиіс;

Формулаларды, негізгі заңдылықтарды пайдалана отырып, есептер шығара білуі тиіс;

Оқушылар химиялық реакция теңдеулерін дұрыс жаза білуі керек;

Химиялық элементтер және олардың қосылыстарының қасиеттерін білу керек;

Бұрынғы алған білімдерін тәжірибелік есептерді шешуде қолдана білуі керек;

Курстың құндылығы

Химиядан күрделі есептерді шешу оқушыларды тек теориялық біліммен қаруландырып қана қоймай, оқушылардың алған білімдерін практикада қолдануға көмек береді. Бұл курста оқушылар есеп шығару алгоритмі мен қоса өндірістік мазмұндағы есептерді шешіп үйренеді.

Күтілетін нәтиже

Химияның негізгі заңдарына қатысты есептерді шығара алады.

Органикалық және бейорганикалық қосылыстардың формулаларын, реакция теңдеулерін сауатты жаза алады.

Өндірістік бағыттағы есептерді шеше алады. Теориялық мүмкіндікмен салыстырғандағы өнімнің шығымын есептей алады.

Курстың құрылымы

I бөлім.

Жалпы химия -8 сағ.

Химияның негізгі түсініктері мен заңдылықтары. Атом құрылысы. Химиялық байланыс. Периодтық заң. Химиялық формулалар бойынша есептеулер. Зат мөлшері. Молярлық масса. Молярлық көлем. Авогадро саны. Ерітінділер. Ерігіштік. ЭДТ. Тотығу –тотықсыздану реакциялары. Ерітінділер және балқымалар электролизі. Химиялық реакцияның жүру заңдылықтары тақырыптарына есептер шығару

II бөлім.

Бейорганикалық химия - 13сағ.

Оттек және сутек тақырыптарына арналған есептер. Оттек және сутек тақырыптарына арналған есептер. Күкірт және оның қосылыстары бойынша есептер. Галогендер және олардың қосылыстары. Азот және олардың қосылыстары. Фосфор және олардың қосылыстары. Көміртек және олардың қосылыстары. Металдардың жалпы қасиеттері. Сілтілік және сілтілік жер металдары. Алюминий және олардың қосылыстары. Темір және олардың қосылыстары, аралас есептерді шешу.

III бөлім.

Органикалық химия - 13сағ.

Қаныққан, этиленді, ацетиленді, ароматты көмірсутектер. Спирттер және фенолдар. Карбонильді қосылыстар. Карбон қышқылдары. Жай және күрделі эфирлер. Майлар. Азотты органикалық қосылыстар. Аминдер. Аминқышқылдары. Күрделі есептер шығару

Нормативтік бөлім

Аптасына – 1сағат, барлығы 34 сағат

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
1	Химияның негізгі түсініктері мен заңдылықтары.	1	06.09
2	Атом құрылысы.	1	13.09
3	Химиялық байланыс.	1	20.09
4	Периодтық заң.	1	27.09
5	Зат мөлшері. Молярлық масса. Молярлық көлем.	1	04.10
6	Авогадро саны	1	11.10
7	Молярлық көлем.	1	18.10
8	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	1	25.10
9	Ерітінділер. Ерігіштік. ЭДТ. Тотығу –тотықсыздану реакциялары.	1	08.11
10	Тотығу –тотықсыздану реакциялары.	1	15.11
11	Ерітінділер және балқымалар электролизі.	1	22.11
12	Химиялық реакцияның жүру заңдылықтары тақырыптарына есептер шығару	1	29.11
13	Оттек және сутек тақырыптарына арналған есептер	1	06.12
14	Оттек және сутек тақырыптарына арналған есептер	1	13.12
15	Галогендер және олардың қосылыстары.	1	20.12
16	Азот және олардың қосылыстары	1	27.12
17	Фосфор және олардың қосылыстары.	1	11.01
18	Көміртек және олардың қосылыстары	1	17.01
19	Металдардың жалпы қасиеттері	1	24.01
20	Сілтілік және сілтілік жер металдары	1	31.01
21	Алюминий және олардың қосылыстары	1	07.02
22	Темір және олардың қосылыстары, аралас есептерді шешу.	1	14.02
23	Қаныққан, этиленді, ацетиленді, ароматты көмірсутектер	1	21.02
24	Спиреттер және фенолдер	1	28.02
25	. Карбонильді қосылыстар	1	07.03
26	Карбон қышқылдары	1	14.03
27	Жай және күрделі эфирлер	1	18.03
28	Майлар	1	04.04
29	Азоттың органикалық қосылыстары	1	11.04
30	Аминдер.	1	18.04
31	Амминқышқылдары	1	25.04
32	Күрделі есептер шығару	1	02.05
33	Күрделі есептер шығару	1	16.05
34	Қорытындылау	1	23.05

Ақпараттық - әдістемелік бөлім

Тандау курсының оқытуды ұйымдастырудың формалары мен білімдік қазынасы:

- 1.Лабораториялық жұмыстар
- 2.Практикалық жұмыстар
- 3.Өз бетімен іздену
- 4.Жаңа ақпараттық технологияның мүмкіндіктерін қолдану
- 5.Қалалық дәріханалар мен ЖОО химия лабораториясына экскурсия
- 6.Ғылыми жобаларды қорғау.
- 7.Ойын элементтері, рольдік ойындар
- 8.Интерактивті әдістер

Оқушылардың дайындық деңгейіне білім мен біліктеріне қойылатын талаптар:

Оқушылар білуі және анықтауы тиіс:

- химиялық формулалар бойынша заттарды;
- химиялық реакциялардың негізгі белгілерін;
- физикалық, химиялық құбылыстарды;
- заттардың сандық, сапалық құрамын;
- бинарлы және одан да күрделі заттардың құрамын;
- ерітінділер, олардың табиғаттағы ролі;
- таза ауа мен таза судың экологиялық аспектісін;
- тұрмыста қолданылатын заттардың адам организміне пайдасы мен зиянын;
- зат массасының, құрам тұрақтылық, Авогадро және Д.И.Менделеевтің периодтық заңдарының мәнін.

Оқушылар есептей және қолдана білуі тиіс:

- химиялық формула бойынша есептеулер (салыстырмалы атомдық масса, элементтің массалық үлесін, зат массасын, қоспаларға т.б.)
- лабораторияда, химия кабинетінде техника қауіпсіздігі ережелерін сақтай отырып тәжірибелер жасауды;
- лабораториядағы кеңінен қолданылатын (тереңірек) құралдарды;
- газдарды алуға, жинауға арналған құралдарды;
- жылыту құралдарын;
- дайын құрастырылған құралдарды.

Мұғалімдерге арналған әдебиеттер:

1. Бекішев Қ.Б. Химия есептері.- Алматы: Білім, 2007,-235б
2. Бердібек Г., Бекішев Қ. Жұмбақталған химиялық олимпиада есептері. – Алматы: АОМҚДИ, 2009. - 103б.
3. Бекішев Қ.Б. Бейорганикалық реакциялар тізбектері. – Алматы, АОМҚДИ, 2009, 99б.
4. Бекішев Қ.Б. Шығарылған химия есептері. – Алматы: Рауан, 1997. -186б.
5. Жадрина М.Ж., Мұңайтбасова К.Х. Химиядан өткізілетін практикалық жұмыстар. – Алматы: Рауан, 1993ж, 68б.
6. Жадрина М.Ж., Мұңайтбасова К.Х. Жалпы білім беретін мектепте химиядан шығарылатын есеп түрлері. – Алматы: Республикалық баспа кабинеті, 1997, 55б.
7. Мұңайтбасова К.Х. Химия сабақтарында жұмыс істеуде сақталатын техника қауіпсіздігінің ережелері. Электрондық диск, Атырау: 2006ж.
8. Сарманова К.А., Мұңайтбасова К.Х. Бейорганикалық химия сабақтары.- Алматы: Рауан, 1995,-290б.
9. Темірболатова Ә.Е. Есептер мен жаттығулар жинағы, Химия. 8 сынып, - Алматы: Мектеп, 2005, - 145б.
7. Интернеттен іздеу: www.chem.msu.su – портал фундаментального химического образования.
www.chembridge.ru «Chembridgt corporation» – синтез химических соединений.

Оқушыларға арналған әдебиеттер:

1. Врублевский А.И. Задачи по химии. – Самоучитель по решению основных типов задач. – Минск: Юнипресс, 2008. – 688с.
2. Крицман В.А. Книга для чтения по неорганической химии. М.: «Просвещение». 1984. – 318с.
3. Семенов И.Н. Химия и научно-технический прогресс. Москва. «Просвещение», 1988. 172с.
4. Сағындықов А.Т., Төремұратова Г. Химия есептерін шығарып үйренейік. Ротопринт, Ақтөбе, 1993.-92б.
5. Оқушы анықтамасы. «Талапкер топтамасы». Химия: 8-11 сыныптар. – «Арман-ПВ». 2005. -304б.
6. Интернеттен іздеу: www.chemistry.bsu.by/abc - Азбука web - поиска для химиков. www.chemistry.nm.ru – интернет репетитор по химии.

«Қаралды» _____

Пед кеңесте № 1

«28» 08 2021 жыл

«Бекітемін» _____ Ж.К.Калиева

Мектеп директоры:

Келісілді: _____ Б.Сейлханов

Аудандық білім бөлімінің басшысы

Зайырлылық және дінтану негіздері

(Элективті курс)

9-сыныпқа арналған

Сыныбы: 9

Орындады: С.Қ.Кеулимжаев

Тарих пәнінің мұғалімі

Ә/Б отырысында қаралды: Каржаубаева З.Н

Ә/Б жетекшісі

Хаттама № 1 «24» 08 2021 ж.

Тексерілді: Жолдасова Ж.С

Оқу ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

«Зайырлылық және дінтану негіздері» пәнінің мәні және оның қазіргі қоғам қажеттілігі мен тұрақтылығының ылыми тұғырнамасы ретіндегі өзектілігінен, қоғам тарихы, мәдениеті мен рухани құндылығын анықтайтын бастаулардан тұрады. Зайырлылық және дінтану негіздері жалпы орта білім жүйесіндегі әлеуметтік-гуманитарлық және қоғамтанулық білім алудың құрамдас бөлігі болып табылады.

Пәннің оқу мақсаты:

- 1)Білім алушыларды зайырлылық қағидатын құндылық, яғни мемлекет тұрақтылығының басты факторы ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аңсында тануға үйрету;
- 2)діни сенім бостандығы, әлемдік және дәстүрлі діндердің, жаңа діни қозғалыстардың тарихы мен қазіргі жай-күйі, теріс пайғамбар діни ағымдар мен тыйым салынған діни ұйымдар туралы жан-жақты білімін қалыптастыру;
- 3)оқшыларды экстремизм,терроризм және діни радикализм идеологияларын қабылдамауға үйрету,рухани-адамгершілік құндылықтар негізінде толеранттылық қасиетке тәрбиелеу және олардың гуманистік дүниетанамын қалыптастыру;

Пәннің оқыту міндеттері:

- 1)білім алушыларға діннің мәні, тарихы және оның қазіргі қоғамдағы рөлі жөнінде жүйелі мәлімет беру;
- 2)зайырлылық ұстанымдарын мемлекеттік пен тәуелсіздіктің негізі ретінде таныта отырып,осы бағыттағы білімін қалыптастыру;
- 3)зайырлылық тұрғысынан діни сана, діни сенім, діни таным және діни тәжірибе негіздерін салыстыра білуді үйрету;
- 4)діннің дүниетанымдық, мәдениеттанымдық және адамгершілік мәнін түсіндіру;
- 5)экстремизм, терроризм, діни радикализм секілді жаһандық жағымсыз құбылыстардың теріс идеологияларының ұлттық қауіпсіздікке, зайырлылық ұстанымдарына,қоғамтұрақтылығына төндіретін қауіп-қатерін түсіндіре отырып, зайырлы мемлекет қағидаттарына құрмет сезімін тәрбиелеу;

Күтілетін нәтиже:

- 1.Дін оқуына, діни өмірге, әлемдік және дәстүрлі діндердің құрылымына, тәжірибесімен ерекшеліктеріне сипаттама бере алуы;
- 2.Әр түрлі діндердің рухани өмірінен хабардар болуы;
- 3.Діннің негізгі моралдық құндылықтарын түсіндіре алуы;
- 4.Діни оқулардың әр алуан әлемінен хабарадар болуы сияқты артықшылықтар көрініс табуы тиіс;

Сабақтың тақырыбы, бөлімдері

Кіріспе

1. Зайырлылық және зайырлы мемлекет (3 сағат)

Пәннің мақсат-міндеттері. Зайырлы мемлекет туралы түсініктері қалыптасады.

Зайырлылық және зайырлы мемлекет ұғымы, мәні, сипаты

Зайырлы этика негіздері

Білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттары

2. Дін – рухани мәдениет феномені (2 сағат)

Дін дегеніміз не, оның мәнін ұғынады. Діни ұғымдарды меңгереді. Олардың әлеуметтік мәні мен маңызын таниды.

Діннің мәні, анықтамасы, әлеуметтік маңызы, жіктелуі мен түрлері

Дінтану ғылымының қалыптасуы мен дамуы, негізгі діни ұғымдар

3. Ежелгі діни сенім түрлері және ұлттық діндер (3 сағат)

Ежелгі діндер сипаты, көне наным-сенімдер туралы ақпарат алмасады.

Көне діни сенімдер

Үнді және Қытай діндері

Тәңірлік. Ежелгі Месокотамия діндері Иудейлік. Тонах пен Галмуд

4. Әлемдік діндер (10 сағат)

Әлемдік дін түрлері, олардың сипаты, қалыптасу негіздерімен танысады. Қоғам тұрақтылығына төндіретін қауіп – қатерін түсінеді, ұғынады.

Әлемдік діндер. Буддизм

Христиан діні: діни ілімнің негіздері, тарихы

Исус Христос және інжіл

Христиан дінінің негізгі бағыттары

Қазіргі заманғы христиан діні

Ислам: діни ілімнің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу өңірлері

Қасиетті кітап-Құран. Мұхаммед Пайғамбар

Ислам дініндегі бағыттар. Шарият

Ханафа құқықтық мектебінің ерекшеліктері, сопылық танымдық мектебі

Ислам, ғылым және мәдениет

5. Қазақстандағы діндер (8 сағат)

Қазақ еліндегі ислам дінінің таралуы, қазақ мемлекетінің қалыптасуындағы исламның рөлін таниды. Сопылық ілімнің негізін салушылар туралы ақпарат алады.

Қазақстандағы діндер. Исламның Қазақстанда таралуы. Қожа Ахмет Иасауидің діни философиясы

Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Исламның рөлі

XX ғасырдағы және қазіргі кезеңдегі Қазақстандағы Ислам

Қазіргі Христиан дінінің таралуы. Қазақстандағы православия шіркеуі

Қазақстандағы католицизм және протестантизм

Қазақстандағы Ислам мәдениеті. Қазақстандағы Исламдық сәулет өнері

Әл-Фараби, Ж. Баласағұн, М. Қашқари, А. Иүгінеки, Х. Сығанақидің философиясы,

ағартушылық және діни көзқарастары

XIX ғасырдағы дін ғұламалары. Абай мен Шәкәрімнің мұралары

6. Жаңа діни қозғалыстар (6 сағат)

Жаңа діни қозғалыстар сипаты, ерекшеліктері туралы мағлұмат алады. Тыйым салынған діндер, олардың зардабы туралы ақпарат алмасады.

Жаңа діни қозғалыстар

Теріс пиғылды діни ағымдар

Діни экстремизм мен терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке қатері

Қазақстан дінаралық келісім аумағы

Қазақстан - дінаралық келісім елі

ҚР-сы Дін туралы заңнамасы

Қазіргі Қазақстандағы дінаралық татулық пен дінаралық келісім тұғырнамасы

ҚР-сы Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚР-да және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясаты (1 сағат)

ҚР-сы Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚР-да және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясаты

Нормативті бөлім
(Аптасына- 1 сағат,барлығы -34 сағат)

р/с	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі	Негізгі мазмұны
1	Кіріспе	1		«Зайырлылық және дінтану пәнінің негіздері»пәнінің мәні
2	Зайырлылық және зайырлы мемлекет:ұғымы, мәні, сипаты	1		Зайырлылық және зайырлы мемлекет:ұғымы, мәні, сипаты, түсінігі.
3	Зайырлы мемлекет және дін	1		ҚР-сы Конституциясындағы зайырлылық анықтамасы.Қазақстанның «Діни қызмет және діни бірлестіктер» туралы заңы
4	Білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттары	1		Білім жүйесіндегі діни білім беру мәселелері.ҚР-ның «Білім туралы» Заңы
5	Діннің мәні, анықтамасы, әлеуметтік маңызы, шығу тегі, жіктелуі мен түрлері	1		Дін деген не?Олқашан пайда болды? Дінді қалай танимыз? Діндер қалай жіктеледі?
6	Дінтану ғылымының қалыптасуы мен дамуы Негізгі діни ұғымдар	1		Дінтану ғылымы.Діннің пайда болуы жайлы ғалымдар тұжырымдамасы
7	Көне наным-сенім нысандары және ұлттық діндер	1		Тотемизм,анимизм,фетишшизм,магия, ежелгі Египеттегі, Грекиядағы, Римдегі діндер
8	Үнді және Қытай діндеріИудаизм	1		Веда,Каста,брахмандық кезең, джайнизм,Конфуцийдің ілімі. Дао ілімі. Жапониялық Синто ілімі.Танах пен Талмуд
9	Ежелгі түркі дүниетанымындағы тәңірліктің орны	1		Ежелгі түркілердің көне діні.Эсхатология.Шамандық.Ежелгі Месопотамия діндері.Заратуштра діні.
10	Буддизм	1		Будда діні. Діни ілімнің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу аймақтары
11	Христиан діні: діни ілімнің негіздері,тарихы, тәжірибесі және таралу өңірлері	1		Христиан дінінің пайда болуы.Христиан ілімі төңірегіндегі мәселелер
12	Исус Христос және інжіл	1		Исус Христос.Христиандардың қасиетті кітабы.
13	Христиан дінінің негізгі бағыттары	1		Правослаиве.Католицизм.Протестантизм.М.Лютер идеясы.Анигликандық.Баптизм.Кальвинизм.Адвентизм
14	Қазіргі заманғы христиан діні	1		Қазіргі заманғы христианық.Миссионерлер.Христиандық діни мерекелер
15	Ислам:діни ілімнің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу өңірлері	1		Ислам дінінің қалыптасуы, таралуы.Ислам дінін тарату жолындағы саяси оқиғалар.Ислам діні

				ережелерінің қалыптастуы.Хижра.Сахаба.Мүшрік
16	Мұхамед Пайғамбар	1		Қасиетті кітап- Құран.Мұсылманның бес парызы. Хижра.Сахаба.Мүшрік.
17	Ислам дініндегі бағыттар	1		Исламның негізгі бағыттары.Сунниттер мен шииттер.Мұсылман құқығының негізгі ұстанымдары.Шариғат.Мазхаб.
18	Сопылық танымдық мектебі	1		Сопылық мектептің негізгі ұстанымдары.Сопылық мектеп, жол.
19	Ислам, ғылым және мәдениет	1		Исламның ғылым мен өркениет тарихындағы орны.Исламның Батыс мәдениетінің дамуына ықпалы.
20	Исламның қазақ жерінде таралуы	1		Исламның қазақ жеріне таралуының алғышарттары. Қарахан мемлекетіндегі мұсылмандық.
21	Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы исламның рөлі	1		Қазақтар арасында Ханафи құқықтық нормаларының таралуы. Би-казылардың діни-құқықтық нормаларды қалыптастырудағы орны.
22	XX ғасырдағы және қазіргі кезеңдегі ислам.	1		XX ғасырдағы және қазіргі кездегі ислам.Патша үкіметі тұсындағы діни ахуал.Кеңестік кезеңде дінге бет бұру мәселесі.
23	Қазақстандағы христиан діні	1		Қазақ жеріндегі христиандық.Қазақстандағы православие.
24	Қазақстандағы христиан мәдениеті	1		Христиан сәулет өнерінің құрылыстары.Христиан мәдениетінің белгілері.
25	Қазақстандағы Ислам мәдениеті	1		Ортағасырлардағы ғылым-білімнің дамуы. Ислам мәдениетінің ескерткіштері.Медреселер мен кесенелер
26	Әл-Фараби,Қ.А.Иасауи,Ж.Баласағұн,М.Қашқари,Х.Сығнакидің діни-философиялық-ағартушылық және моральдік көзқарастары.	1		Әл-Фараби,Қ.А.Иасауи,Ж.Баласағұн,М.Қашқари,Х.Сығнакидің шығармалары мен діни философиясы. Хикмет ілімі.
27	XIX-XX ғасырдағы дін ғұламалары	1		Абай мен Шәкәрім діни мұралары. Ы.Алтынсарин, М.Ж.Көпейұлы,М.Сұлтанқожаұлы:дін мен оқу-ағарту
28	Жаңа діни қозғалыстар туралы түсінік, сипаты және ерекшеліктері	1		Жаңа діни қозғалыстар мен дәстүрлі діндер:танымдық,психологиялық және болмыстық қайшылықтар.Діни ағымдар. Діни бірлестікке қатысты заңдар:ҚР-ның «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы»(2011 жыл)
29	Теріс пиғылды діни ағымдар, олардың белгілері және зардабы.	1		Діни сарындағы жат діни ұйымдар мен олардың негізгі белгілері. Теріс пиғылдыдіни ұйымдар құрсауына тән

				белгілер.
30	Экстремизм және лаңкестік	1		Ұғымы, шығу негіздері мен көріністері. Экстремизм мен лаңкестіктің ұлттық қауіпсіздікке қатері. Қазақстанда қызметіне тыйым салынан діни ұйымдар мен бірлестіктер.
31	ҚР-ның Дін туралы Заңнамасы	1		Зайырлылық- мемлекеттік жүйенің және ұлттық қауіпсіздіктің тұғыры. ҚР-ның Дін туралы Заңнамасы.
32	Діни сенім бостандығы туралы түсінік.	1		Діни сенім бостандығы туралы түсінік.Қазақстандағы діни ахуал. Шетелдердегі діни сенім бостандығы
33	Қазіргі Қазақстандағы дінаралық татулық пен келісім тұғырнамасы	1		Қазақстандағы дінаралық татулық.Дінаралық сұхбат- қоғамдағы түсінісіікіің бастауы. Толеранттылық пен өзара түсіністік.
34	ҚР-ның Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚР-да және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясаты	1		Әлемдік және дәстүрлі дін көшбасшыларының съезі.

Ақпараттық – әдістемелік бөлім

Қазіргі қоғамдағы өзекті мәселелердің бірі- дін және діни экстремизм. Қоғамда болып жатқан теріс ағымдар туралы оқушы білімін молайтуда бұл таңдау курсының маңызы зор.

«Дінтану» курсының бағдарламасы негізінде оқушылар дінге қатысты ұғымдар, әлемдік діндер және Ислам діні оның қоғамдағы рөлі туралы ақпараттар алып, білімдерін молайтады.

Осыған орай курс барысында оқушылардың ізденімпаздық, шығармашылық қабілеттерін арттыра отырып олардың үлкен жауапкершілікпен жұмыс жасауына жағдай жасаймын. Курс барысында оқушылармен бірге оң нәтижелерге жету жолында түрлі ресурс көздерінен ақпарат жинауға бағыттаймын. Оқушыларға дұрыс бағыт-бағдар бере отырып, белсенді оқу стратегияларын қолданамын.

Пікірлесу (дебат, дөңгелек үстел т.б)

Топтық, жұптық жұмыстар;

зерттеу әдістері;

талдау, жинақтау ;

шығармашылық әдістер;

Сонымен қатар белсенді оқу стратегияларынан ыстық орындық, маңыздылық аймағы, қос диаграмма, торлы диаграмма сынды жұмыстарды орындата отырып, оқушылардың белсенді жұмыс жасау әрекеттерін қалыптастырамын.

Пайдаланылған әдебиеттер

Мұғалімге арналған әдебиеттер:

- 1.»Дінтану негіздері» типтік оқу бағдарламасы
- 2.Шәкәрім Құдайбердіұлы «Үш анық» Алматы-1991
- 3.Орынбеков М.С. Ежелгі қазақтың дүниетанымы Алматы-1996 ж
- 4.Айтбаев О Дінтану Қарағанда -2010ж
- 5.Ғабдуллин Б, Шоқан , Ыбырай және Абай дін туралы Алматы-1998
- 6.Құран Кәрім Алматы,1991 ж
- 7.Уәлиханов Ш Таңдамалы – Алматы, 1984 ж
- 8.ҚР-ның Конституциясы –Астана,2009
- 9.Дін және заман
- 10.Әбсаттар қажы Дербісәлі «Ислам және заман»Алматы-Дәуір, 2003 ж
- 11.Ғарифолла Есім Хакім Абай (даналық дүниетанымы)Алматы-Атамұра

Оқушыға арналған әдебиеттер:

1. Шәкәрім Құдайбердіұлы «Үш анық» Алматы-1991
2. «Діни сенім бостандығы мен бірлестіктер туралы» ҚР-ның Заңы
3. Әбсаттар қажы Дербісәлі «Ислам және заман»Алматы-Дәуір, 2003 ж
4. Ғарифолла Есім Хакім Абай (даналық дүниетанымы)Алматы-Атамұра
5. Ғабдуллин Б, Шоқан , Ыбырай және Абай дін туралы Алматы-1998
6. Орынбеков М.С. Ежелгі қазақтың дүниетанымы Алматы-1996 ж